

ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ
เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ทิพวรรณ ม่วงอ่ำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผลิตสัตว์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2546

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผลิตสัตว์

ชื่อเรื่อง

ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ
เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

โดย

ทิพวรรณ ม่วงอ่ำ

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ ทองวิทยา)

วันที่ 17 เดือน พ.ย. พ.ศ. 2546

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ เทวรักษ์พิทักษ์)

วันที่ 17 เดือน พ.ย. พ.ศ. 2546

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.วิศักดิ์ ปรกดี)

วันที่ 17 เดือน พ.ย. พ.ศ. 2546

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีทางสัตว์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชันขปราน)

วันที่ 17 เดือน พ.ย. พ.ศ. 2546

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติหน้าที่แทน

ประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 19 เดือน พ.ย. พ.ศ. 46

ชื่อเรื่อง	ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ
	เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อผู้เขียน	นางสาวทิพวรรณ ม่วงอ่ำ
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผลิตสัตว์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ ทองวิทยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ 2) ระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ และ 3) ความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ โดยผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 131 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว ข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺) และปรากฏผลการวิจัยดังนี้

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเกือบทั้งหมด (94.65%) รับจ้างเลี้ยงกับบริษัท และส่วนใหญ่ (72.52%) เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นหรือ ประถมศึกษาปีที่ 4 51.91% มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง 95.42% ขนาดพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงไก่เฉลี่ย 11.50 ไร่ มีประสบการณ์เลี้ยงไก่เนื้อเฉลี่ย 3.86 ปี โดย เป็นสมาชิกบริษัทเบทาโกร 49.62% บริษัท สนิคฟู้ด 28.24% และบริษัทสหฟาร์ม 22.14% ปริมาณการเลี้ยงไก่ เฉลี่ย 6,048.24 ตัว/รุ่น แต่ละรุ่น เกษตรกรจะมีรายได้เฉลี่ย 42,442.75 บาท มีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่เฉลี่ย 228,977.10 บาท/ปี ส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มของฟาร์มขนาดเล็ก (63.36%) รองลงมาเป็นฟาร์มขนาดกลาง 21.37% และ ฟาร์มขนาดใหญ่ 15.27% เวลาเลี้ยงไก่ แต่ละรุ่นเฉลี่ย 45.31 วัน หรือเฉลี่ย 5.41 รุ่น/ปี เกษตรกร ส่วนใหญ่ (86.26%) มีโรงเรือนเลี้ยงไก่ 1 โรง พื้นที่เลี้ยงไก่เฉลี่ย 548.50 ตร.ม. เกษตรกรมากกว่า ครึ่ง (60.30%) กู้เงินมาลงทุนเลี้ยงไก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่ (89.31%) มีการติดต่อกับ เจ้าหน้าที่จะส่งเสริมหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ตั้งแต่ 5 ครั้ง/ปีขึ้นไป เพราะการเลี้ยงไก่เนื้อเทคโนโลยี ใหม่ ๆ ต้องคิดค้นปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ระบบการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่เป็นแบบรับจ้างเลี้ยง ทำให้ บริษัทต้องส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้ามาติดต่อกับเกษตรกร เพื่อแนะนำและควบคุมดูแลการผลิต

ปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ (95.42%) มีปัญหาด้านการผลิตอาหารไก่ ซึ่งอยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาด้านการตลาดที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (70.99%) ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และจากการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตและการตลาดอยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน แต่มีแนวโน้มว่าฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดเล็กจะมีความรุนแรงของปัญหามากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่

ความต้องการด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ (93.89%) มีความต้องการด้านการผลิตอยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.72 แสดงว่ามีความต้องการอยู่ในระดับน้อยหรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการด้านการตลาดที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (99.24%) มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.04 และจากการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการผลิตของฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดต่าง ๆ พบว่า ความต้องการด้านการผลิตและการตลาดมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 7.86$, Prob. 0.001) ซึ่งจากการทดสอบความแตกต่างแบบ 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 1.84) มีความต้องการแตกต่างกับฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 1.55) และฟาร์มขนาดกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.52) ในขณะที่ฟาร์มขนาดใหญ่และกลางไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนความต้องการด้านการตลาด พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.07)

Title	Problems and Needs on Production and Marketing of Broiler Raisers in Amphur Muang, Phetchaboon Province, Thailand
Author	Miss Thippawan Maungum
Degree of	Master of Science in Animal Production
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Narin Thongwittaya

ABSTRACT

This research was conducted in order to study: 1) the individual attributes and implementation characteristics of broiler production; 2) levels of problems and needs on production and marketing of broiler raisers; and 3) difference in problems and needs on production and marketing of broiler raisers in different farm sizes. Study respondents consisted of 131 broiler raisers in Amphur Muang in Petchaboon province. Using a pre-tested questionnaire form, data was collected and analyzed by Statistical Package for the Social Science software (SPSS/PC⁺). Results of the study were, as follow:

Almost all broiler raisers (94.65%) were hired contract workers and most of them (72.52%) were males at an average age of 42 years old with 51.91% having completed the fourth grade. They owned their lands (95.42%) and allocated an average land area of 11.50 rai for broiler raising. Most of them had an average of 3.86 years experience in raising broilers. The respondents were contract farmers of Betagro Company (49.62%), Snack Foods Company (28.24%) and Saha Farm Company (22.14%). Average number of broilers raised was 6,048.24 birds/batch with each batch providing an average income of 42,442.75 baht for the raisers. The gross income was calculated at an average of 228,997.10 baht/year. A majority of the broiler raisers had small-size farms (63.36%), followed by medium-size farms (21.37%) and large-size farms (15.27%). Broiler raisers usually took an average of 45.31 days to raise broilers for the market or an average of 5.41 batches per year. Most boiler raisers (82.26%) had a chicken barn with an average raising area of 548.50 sq. m. More than half of broiler raisers (60.30%) have applied loans for broiler raising. Many of them (89.31%) had ever contacted either an extension officer or a livestock officer for at least five times per year because they believed that the

technology of broiler raising needed to be improved all the time. As most broiler raisers were involved in contract farming of a company, extension officers were usually sent by the company to provide advice to the broiler raisers and supervised their production.

As for the problems encountered on the production and marketing of broilers, most broiler raisers (95.42%) often had problems on broiler feeds, however, they were able to solve these problems by themselves. Meanwhile, a majority of the broiler raisers (70.99%) had low levels of marketing problems. Comparison of production and marketing problems in broiler raising among different farm sizes showed no significant difference ($P < 0.05$), which meant that all farm sizes had similar low problems levels on broiler production and marketing although a trend showed that small-size broiler farms had more serious problems.

Further results of the study showed that many broiler raisers (93.89%) had low-level needs of production ($\bar{x} = 1.72$), which meant that they needed lesser external assistance. Fittingly, almost all broiler raisers (99.24%) had low level of marketing problems ($\bar{x} = 1.04$). Comparison of problem levels among different farm sizes showed significant difference ($P < 0.05$) between the levels of production and marketing needs of broiler raisers. Analysis of variance of the two groups using Scheffe method showed that small-size farms ($\bar{x} = 1.84$) had need levels that were significantly different with the large-size farms ($\bar{x} = 1.55$) and medium-size farms ($\bar{x} = 1.52$). Meanwhile, there was no significant difference between the large- and medium-size farms. No significant difference was also found ($P < 0.05$) among marketing needs of various farm sizes, which $\bar{x} = 1.00$ to 1.07.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้จะไม่สามารถดูล่วงลงได้หากปราศจากความช่วยเหลือจาก คณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ ทองวิทยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ เทวรักษ์พิทักษ์ และ อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะให้ตลอดการทำงานวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือจาก เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม และที่ขาดไม่ได้ ต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง คือ ผู้ปกครองที่ช่วยให้กำลังใจในการศึกษา การทำการวิจัย และให้ทุนในการทำการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ยังมีอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนาม โดยเฉพาะ พี่และเพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือผู้ทำงานวิจัยในเรื่องต่าง ๆ จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ในโอกาสนี้ด้วย

ทิพวรรณ ม่วงอ่ำ
พฤษภาคม 2546

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
 บทที่ 1 บทนำ	 1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
 บทที่ 2 ตรวจเอกสาร	 7
สถานการณ์การผลิตไก่เนื้อในประเทศไทย	7
ประเภทของการเลี้ยงไก่เนื้อ	8
ขนาดของฟาร์มไก่เนื้อ	12
หลักที่จะช่วยให้การเลี้ยงไก่ประสบความสำเร็จ	12
หลักการจัดการฟาร์มบางประการที่จะทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อประสบความสำเร็จ	13
ปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อ	13
แนวทางการพัฒนาธุรกิจไก่เนื้อ	14
ความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ	15
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	19

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 วิธีการวิจัย	20
สถานที่วิจัย	20
ผู้ให้ข้อมูล	22
การสุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
การทดสอบเครื่องมือ	25
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	26
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	27
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	28
ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์	28
ส่วนที่ 2 ปัญหาด้านการผลิต และการตลาดไก่เนื้อ	39
ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านการผลิต และการตลาด ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ	56
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการศึกษา	74
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	90
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	104

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 กลุ่มตัวอย่าง	24
2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	29
3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน ลักษณะของพื้นที่ฟาร์ม และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ	31
4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามลักษณะการเลี้ยงไก่เนื้อ	33
5 ระยะเวลาให้อาหารไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามบริษัทที่เกษตรกร เป็นสมาชิก	35
6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามแหล่งเงินทุน และ รายได้สุทธิ	37
7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามการติดต่อกับเจ้าหน้าที่	38
8 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับปัญหาด้านการผลิต	40
9 ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	41
10 ปัญหาด้านพื้นที่ฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	42
11 ปัญหาด้านโรงเรือนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	44
12 ปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	45
13 ปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	46
14 ปัญหาด้านอาหารไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	47
15 ปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	49
16 ปัญหาเกี่ยวกับแรงงานของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	50
17 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	51
18 เปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ	52
19 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับปัญหาด้านการตลาด	53
20 ปัญหาการผลิตไก่เนื้อและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	54
21 เปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ	54
22 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับปัญหา	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
23 เปรียบเทียบระดับปัญหาของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ	56
24 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับความต้องการ ด้านการผลิต	58
25 ความต้องการเกี่ยวกับเงินทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	59
26 เปรียบเทียบระดับความต้องการด้านการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ	59
27 ความต้องการด้านพื้นที่ฟาร์มไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	60
28 ความต้องการด้านโรงเรือนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	61
29 ความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	62
30 ความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	63
31 ความต้องการด้านอาหารไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	64
32 ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	66
33 ความต้องการเกี่ยวกับแรงงานของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	67
34 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	69
35 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับความต้องการ ด้านการตลาด	71
36 ความต้องการด้านการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	71
37 เปรียบเทียบระดับความต้องการด้านการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ	72
38 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับความต้องการ	73
39 เปรียบเทียบระดับความต้องการของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ	73

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

ไก่นับเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีความสำคัญ เนื่องจากใช้เป็นอาหารที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ซึ่งจะนำทั้งเนื้อและไข่มาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นอาหาร นอกจากนี้ยังใช้ขนทำเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ และมีวัตถุประสงค์อื่นที่เลี้ยงไก่ไว้เพื่อความเพลิดเพลินและกีฬา สำหรับการเลี้ยงไก่เนื้อหรือไก่กระตังนั้นนิยมเลี้ยงกันมาตั้งแต่ พ.ศ. 2506 และปัจจุบันประเทศไทยมีการเลี้ยงไก่เนื้อกันโดยทั่วไป มีทั้งเลี้ยงเป็นฟาร์มใหญ่เพื่อเป็นรายได้หลัก และเลี้ยงเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในครอบครัวเพื่อเป็นอาชีพเสริม (สุวิทย์ รัตนชัย, 2539: 5)

ไก่เป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ให้คุณค่าทางด้านโปรตีน และกรดอะมิโนที่สูงกว่าเนื้อสัตว์ประเภทอื่น ๆ รวมทั้งเป็นที่นิยมบริโภคกันทุกชาติ เพราะไม่ขัดต่อหลักศาสนาใด ๆ เนื้อไก่นอกจากจะเป็นอาหารที่ให้ประโยชน์ต่อร่างกายแล้ว ยังเป็นสินค้าที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นแหล่งนำเงินตราเข้าประเทศอย่างมาก (ลิขิต เอียดแก้ว, มปป.: 7) ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์การส่งออกไก่เนื้อของไทยในปัจจุบัน โดยการส่งออกไก่เนื้อของไทยมีการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งและผลิตภัณฑ์ การส่งออกในรูปแบบของชิ้นส่วน เช่น เนื้อล้วน น่อง สะโพกอกและขา ส่วนใหญ่จะถอดกระดูกออกแล้ว ปัจจุบันการส่งออกได้มีการพัฒนาและปรับปรุงเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ เช่น ยากิโทริ คาราเกะ นักเก็ต ฯลฯ ตลาดไก่สดแช่แข็งได้แก่ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป สิงคโปร์ ชองกง จีน และเกาหลีใต้ ในช่วง 5 ปี ระหว่างปี 2539-2543 การส่งออกไก่สดแช่แข็งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 16.10 แต่การส่งออกไก่เนื้อแปรรูปขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.79 ต่อปี (กองบรรณาธิการ, 2544ก: 28)

การเลี้ยงไก่แบบเป็นการค้าเริ่มต้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ปี 2492 ภายใต้การริเริ่มและการนำของ หลวงสุวรรณ วาจกสถิจ (ทองดี เรศานนท์) อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเจริญрудหน้าเรื่อยมา สนองความต้องการทางด้านการบริโภคไข่ไก่ และเนื้อไก่กระตัง (broiler) ภายในระยะเวลา 14 ปี บริษัทเอกชนได้นำเทคโนโลยีการผลิตไก่เนื้อจากต่างประเทศมาใช้ ต่อมาได้พัฒนาการผลิตเป็นธุรกิจครบวงจร (กองบรรณาธิการ, 2542ก: 33)

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกอีกจังหวัดหนึ่งของภาคกลางตอนบน ฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนใหญ่ได้จดทะเบียนฟาร์มเพื่อการส่งออก ไก่เนื้อในนามของบริษัทต่าง ๆ พื้นที่เลี้ยงไก่เนื้อมากที่สุด คืออำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ จำนวน 195 ฟาร์ม การเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกนี้ได้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9 ในเรื่องของการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทเพื่อการส่งออกมากขึ้น ในส่วนของโครงการส่งเสริมปศุสัตว์เพื่อการส่งออก ทำให้เกิดการแข่งขันที่สามารถส่งออกสู่ตลาดโลกได้ จึงเป็นโอกาสดีที่ควรจะทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ปัญหาการวิจัย

(Research Problems)

ปัจจุบันการเลี้ยงไก่เนื้อมีบทบาทมากในจังหวัดเพชรบูรณ์ เกษตรกรหลายรายหันมาเลี้ยงไก่เนื้อกันมากขึ้น โดยทั่วไปเป็นการเลี้ยงแบบอิสระ ประกันราคา และรับจ้างเลี้ยง มีหลากหลายรูปแบบ แต่ละแบบก็มีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันออกไป สำหรับปัญหาในการเลี้ยง โดยทั่วไปก็คือปัญหาในด้านการผลิต และการตลาด เนื่องจากในสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันมีค่าครองชีพสูงขึ้นจึงทำให้ต้นทุนไก่และบริโภคมียาแพงขึ้น ราคาวัตถุดิบในการผลิตไก่เนื้อก็สูงขึ้นเป็นเงาตามตัว จึงทำให้เกษตรกรหลายรายถึงกับเลิกกิจการไป บางรายก็หมุนเวียนกลับมาเลี้ยงไก่เนื้ออีกเป็นระยะเมื่อราคาไก่เนื้อสูงขึ้น และจะเลิกกิจการไปเมื่อราคาไก่ตกต่ำเป็นวัฏจักรหมุนเวียนไปเช่นนี้

ผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินการเลี้ยงไก่อย่างไร กำลังประสบปัญหาอะไรอยู่ และต้องการสิ่งใดเพื่อช่วยแก้ไขปัญหานั้นที่กำลังประสบอยู่ รวมทั้งขนาดของฟาร์มไก่จะมีอิทธิพลต่อระดับของปัญหา และความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(Objectives of the Study)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์

2. ระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดฟาร์ม

3. ความแตกต่างของระดับปัญหา และความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย (Scope and Limitation of the Study)

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตและข้อจำกัดดังนี้ คือ

1. การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ช่วงปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงในช่วงระยะเวลานี้เท่านั้น
2. ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้คือ ตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 131 ฟาร์ม ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนตามกลุ่มตัวอย่าง (proportional random sampling) จากจำนวนทั้งสิ้น 195 ฟาร์ม
3. การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเชิงการค้าที่เลี้ยงไก่ตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป โดยศึกษาปัญหาและความต้องการ 2 ด้าน คือ ด้านการผลิตและด้านการตลาด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพข้อมูลความเป็นจริงในด้านต่าง ๆ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาด ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
3. ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน นำไปสู่การพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญห ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการเลี้ยงไก่เนื้อ ทั้งในจังหวัด เพชรบูรณ์และจังหวัดใกล้เคียง
4. ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงาน หรือนักวิชาการที่สนใจศึกษา เพื่อประกอบการค้นคว้า และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

(Assumption)

การศึกษาครั้งนี้ อาจมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิต และการตลาดของเกษตรกร แต่ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะขนาดของฟาร์มที่มีอิทธิพลต่อระดับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออก โดยศึกษาถึงความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการที่ทำฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

(Operational Definition of Terms)

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรเจ้าของฟาร์ม ผู้ที่เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเลี้ยงไก่ตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป

ปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ หมายถึง ปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อประสบอยู่ ซึ่งแยกได้เป็น 2 ด้านใหญ่คือ

1. ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ เงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน การจัดการและสุขภาพ
2. ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ ราคาไก่เนื้อ และการตลาดไก่เนื้อ โดยการวัดค่าของปัญหามีเกณฑ์การวัดดังนี้

มีปัญหามากที่สุด 5 คะแนน หมายถึง แทบจะแก้ปัญหาด้วยตัวเองไม่ได้เลย

มีปัญหามาก 4 คะแนน หมายถึง แก้ปัญหาด้วยตัวเองได้น้อย ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอก

มีปัญหาปานกลาง 3 คะแนน หมายถึง แก้ปัญหาด้วยตัวเองได้พอ ๆ กับแก้ปัญหาด้วยความช่วยเหลือจากภายนอก

ปัญหาน้อย 2 คะแนน หมายถึง มีปัญหาแต่พอแก้ไขได้ด้วยตนเอง

ไม่มีปัญหา 1 คะแนน หมายถึง แก้ปัญหาด้วยตัวเองได้

ประสบการณ์ในการเลี้ยง หมายถึง ระยะเวลาของการเลี้ยงไก่เนื้อ ของผู้ให้ข้อมูลนับเป็นจำนวนปี ตั้งแต่เริ่มเลี้ยงจนถึงปัจจุบัน

การฝึกอบรม หมายถึง จำนวนความถี่ (ครั้ง) ในรอบ 1 ปีที่ผู้ให้ข้อมูลเคยเข้าร่วม ประชุม ฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร (เกษตรตำบล) เจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเลี้ยงไก่เนื้อ

ความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ หมายถึง ความต้องการที่จะแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ในการเลี้ยงไก่เนื้อให้สำเร็จลง โดยแยกความต้องการได้ 2 ด้านใหญ่คือ

1. ความต้องการด้านการผลิต ได้แก่ เงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน การจัดการ และการสุขภาพ
2. ความต้องการด้านการตลาด ได้แก่ ราคาไก่เนื้อ และการตลาดไก่เนื้อ โดยมี เกณฑ์วัดดังนี้

ต้องการมากที่สุด	5 คะแนน	หมายถึง	ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกอย่าง มาก
ต้องการมาก	4 คะแนน	หมายถึง	ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกค่อนข้างมาก
ต้องการปานกลาง	3 คะแนน	หมายถึง	ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกบ้าง
ต้องการน้อย	2 คะแนน	หมายถึง	ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกบ้าง เล็กน้อย
ไม่ต้องการ	1 คะแนน	หมายถึง	ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกเลย

สภาพการถือครองที่ดิน หมายถึง ลักษณะการถือครองที่ดินเลี้ยงไก่เนื้อของ เกษตรกรได้แก่ ที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด คนอื่นให้ทำเปล่า เช่าที่ดินทั้งหมด หรืออาจมีลักษณะ หลายอย่าง

ขนาดพื้นที่ของฟาร์ม หมายถึง จำนวนพื้นที่ทั้งหมดที่เกษตรกรใช้เลี้ยงไก่เนื้อ โดย คิดหน่วยวัดเป็นไร่

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินรายได้ที่เป็นเงินสดจากการเลี้ยงไก่เนื้อในแต่ละปี โดยหักค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่เนื้อออกแล้ว คงเหลือเป็นรายได้สุทธิ (กำไร)

การรวมกลุ่มของเกษตรกร หมายถึง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของบริษัท ชมรม กลุ่ม หรือสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกร

ขนาดของฟาร์ม หมายถึง การจัดแบ่งฟาร์มไก่เนื้อออกเป็นขนาดต่าง ๆ กันตามจำนวนของไก่เนื้อที่เลี้ยง โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาด

1. ฟาร์มขนาดเล็ก	มีจำนวนไก่เนื้อตั้งแต่	500 - 4,999 ตัว
2. ฟาร์มขนาดกลาง	มีจำนวนไก่เนื้อตั้งแต่	5,000 – 9,999 ตัว
3. ฟาร์มขนาดใหญ่	มีจำนวนไก่เนื้อตั้งแต่	10,000 ตัว ขึ้นไป

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

ในการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและผลการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว การตรวจเอกสารจึงประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

1. สถานการณ์การผลิตไก่เนื้อในประเทศไทย
2. ประเภทของการเลี้ยงไก่เนื้อ
3. ขนาดของฟาร์มไก่เนื้อ
4. หลักที่จะช่วยให้การเลี้ยงไก่ประสบความสำเร็จ
5. หลักการจัดการบางประการที่จะทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อประสบความสำเร็จ
6. ปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อ
7. แนวทางการพัฒนาธุรกิจไก่เนื้อ
 - 7.1 ด้านการผลิต
 - 7.2 ด้านการตลาด
8. ความต้องการ
 - 8.1 ความต้องการด้านการผลิต
 - 8.2 ความต้องการด้านการตลาด

1. สถานการณ์การผลิตไก่เนื้อในประเทศไทย

อาชีพการเลี้ยงไก่เนื้อในปัจจุบันมีศักยภาพที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงสัตว์หลาย ๆ ชนิด เพราะมีตลาดรองรับที่ชัดเจน ระยะเวลาการทำกำไรสั้น และยังลงทุนต่ำ แต่ก็ไม่เสมอไปที่เกษตรกรทุกรายจะประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ และการตัดสินใจ มาสู่ธุรกิจรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ในระยะเวลาที่เหมาะสม (กองบรรณาธิการ, 2542: 30)

ปริมาณการผลิตไก่เนื้อของไทยขึ้นอยู่กับปริมาณการนำเข้า ปุ๋ย-ยา และพ่อ-แม่พันธุ์ จากต่างประเทศ ในช่วงปี 2539-2543 การผลิตไก่เนื้อเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.25 ต่อปี เนื่องจากการอ่อนตัวของค่าเงินบาทตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ช่วยเพิ่มศักยภาพการส่งออกไก่เนื้อ จึงจูงใจให้มีการขยายการผลิตเพิ่มขึ้น โดยการผลิตไก่เนื้อเพิ่มขึ้นจาก 705.004 ล้านตัวในปี 2539 เป็น 864.369

ล้านตัว ในปี 2543 สำหรับแนวโน้มในปี 2544 คาดว่าจะผลิตไก่เนื้อประมาณ 880 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2543 ร้อยละ 1.81 เนื่องจากความต้องการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งในประเทศและเพื่อการส่งออก ทำให้มีการขยายการผลิตเพิ่มขึ้น (กองบรรณาธิการ, 2544ก: 27)

2. ประเภทของการเลี้ยงไก่เนื้อ

สุวิทย์ รัตนชัย (2539: 9) กล่าวว่า การเลี้ยงไก่เนื้อในปัจจุบันเป็นการเลี้ยงแบบเป็นการค้า เช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่เนื้อในประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย การเลี้ยงไก่เนื้อในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทตามลักษณะการลงทุนของผู้เลี้ยง คือ

2.1 ประเภทเลี้ยงอิสระ ผู้เลี้ยงไก่ประเภทนี้จะใช้เงินทุนของตัวเอง หรืออาจกู้เงินมาลงทุนในการสร้างโรงเรือน อุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตลอดจนซื้อลูกไก่ อาหารและยาจากบริษัทใดก็ได้ โดยไม่มีข้อผูกพันกับบริษัทหรือตัวแทนบริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายลูกไก่ อาหารสัตว์และยา ผู้เลี้ยงมีอิสระในการซื้อตามใจชอบ และมีอิสระในการเลือกขายผลผลิตให้ผู้ค้ารายใดก็ได้ แต่อาจเสี่ยงต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงของราคาไก่ในท้องตลาดมาก ผู้เลี้ยงไก่ประเภทนี้จะมีกำไรมากในช่วงที่ไก่มีราคาสูง แต่จะได้รับผลกระทบกระเทือนมากเมื่อไก่มีราคาลดลง ดังนั้นผู้เลี้ยงไก่ประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงมากและมีตลาดรองรับที่แน่นอน

ศิริพันธ์ โมราถบ และ สมบูรณ์ เคนวานิช (2539: 271) ได้กล่าวถึงข้อดีของการเลี้ยงไก่แบบประเภทเลี้ยงอิสระ ดังนี้คือ

ข้อดี

ในฐานะผู้เลี้ยง

- มีอิสระในการดำเนินงานและตัดสินใจ
- มีโอกาสทำกำไรมาก ถ้าเปอร์เซ็นต์การตายต่ำ
- เหมาะแก่ผู้ที่ทำการผลิตมาเป็นเวลานาน มีความชำนาญมากมีทุนสูง และสามารถครองตลาดในบางท้องที่ได้
- ทำได้สำหรับผู้ที่มีลูกค้านำจับไก่ประจำ

ข้อเสีย

- ถ้าเป็นเกษตรกรรายเล็กต้องเสี่ยงมาก หากขาดทุนติดต่อกันหลายครั้ง ก็จะมีหนี้สินมากและต้องเลิกกิจการไปหรือหันไปทำธุรกิจแบบมีสัญญา (contract farming) รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็ได้
- การเลี้ยงสูงโดยเฉพาะในฤดูร้อนไก่ตายมากถ้าการจัดการไม่ดีพอ

2.2 ประเภทรับจ้างเลี้ยง การเลี้ยงไก่เนื้อประเภทนี้ ผู้เลี้ยงจะต้องลงทุนด้านถาวรวัตถุ เช่น ที่ดิน โรงเรือน อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าดอกเบี้ยและค่าแรงงาน ส่วนค่าใช้จ่ายในด้านอาหาร ลูกไก่ และยาสัตว์ ผู้ว่าจ้างหรือบริษัทจะลงทุนเองทั้งหมด ตลอดจนได้เข้ามาช่วยเหลือด้านการเงิน การจัดการและวิธีการเลี้ยงให้อีกด้วย เมื่อไก่ได้ขนาดทางบริษัทหรือตัวแทนจะเป็นผู้จับขายหรือส่งโรงฆ่า สำหรับผลตอบแทนที่ผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทนี้จะได้รับขึ้นอยู่กับจำนวนไก่ที่รอดตายและได้ขนาดน้ำหนักที่ต้องการ โดยได้รับค่าจ้างเลี้ยงประมาณตัวละ 1.00-1.50 บาท หรือการรับจ้างเลี้ยงคิดตามน้ำหนักตัวของไก่ โดยจะได้ค่าจ้างเลี้ยงกิโลกรัมละ 1.00 บาท การเลี้ยงไก่เนื้อประเภทนี้ผู้รับจ้างเลี้ยงไม่ต้องรับภาระความเสี่ยง ในด้านต้นทุนและราคาจำหน่ายเลย โดยทั่วไปแล้วผู้เลี้ยงไก่ประเภทนี้มักจะเป็นผู้ที่เคยเลี้ยงไก่มาก่อน และต้องเลิกเลี้ยงเพราะประสบกับการขาดทุน แต่มีโรงเรือนและอุปกรณ์อยู่แล้ว จึงหันมารับจ้างเลี้ยงไก่ให้กับบริษัทหรือตัวแทนเพื่อหารายได้

ศิริพันธ์ โมราถบ และ สมบูรณ์ เคนวณิช (2539: 272) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของการเลี้ยงไก่ประเภทรับจ้างเลี้ยง ดังนี้คือ

ข้อดี

ในฐานะผู้เลี้ยง

- ไม่ต้องมีเงินหมุนเวียนที่ใช้ในการดำเนินงาน ที่ใช้ซื้อลูกไก่ อาหารสัตว์ และเวชภัณฑ์
- ถ้าราคาปัจจัยการผลิตเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น ผู้เลี้ยงไม่ได้รับผลกระทบกระเทือน
- ได้รับคำแนะนำจากผู้จ้าง
- หากทำกับบริษัทที่ดีรายได้จะค่อนข้างคงที่ เช่น การรับจ้างทำเอง

ในฐานะผู้ประกันราคารับซื้อ

- ไม่ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากซื้อที่ดินและโรงเรือน
- ประหยัดแรงงาน ไม่มีปัญหาด้านแรงงาน
- สามารถขายปัจจัยการผลิตได้ในอีกรูปแบบหนึ่ง
- แก้ปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอได้

ข้อเสีย

ในฐานะผู้เลี้ยง

- ได้รับผลตอบแทนต่ำ
- ต้องใช้เงินลงทุนด้านโรงเรือนและอุปกรณ์เอง
- ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกใช้ ปัจจัยการผลิต

- ถ้าผู้จ้างไม่ดีส่งลูกไก่เข้าน้อยรุ่น ไม่สม่ำเสมอทำให้สูญเสียรายได้ที่ควรจะได้
ในฐานะผู้ประกันราคาซื้อ
- ผู้เลี้ยงไม่ซื้อสัตว์ จะได้รับผลตอบแทนต่ำ เช่นนำอาหารสัตว์ไปขายหรือทิ้งข้อ
ผูกพัน
- ถ้าผู้เลี้ยงจัดการไม่ดี ผลประโยชน์จะลดลง

2.3 ประเภทประกันราคา ผู้เลี้ยงไก่ประเภทนี้จะใช้เงินทุนของตนเองหรือกู้มาลงทุนในการสร้างโรงเรือน อุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ โดยผู้เลี้ยงจะทำสัญญาล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรกับทางบริษัทหรือตัวแทนในการซื้อลูกไก่ อาหารและยา ตลอดจนการตกลงราคาซื้อขายไว้เป็นการล่วงหน้า สำหรับปริมาณการเลี้ยงในแต่ละรุ่นนั้นบริษัทหรือตัวแทนจะเป็นผู้กำหนด ซึ่งทำให้ขาดอิสระในการขยายการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ แต่ผู้เลี้ยงประเภทนี้ไม่ต้องรับภาระการเสี่ยงเมื่อราคาลูกไก่หรืออาหารสูงขึ้น รวมทั้งลดการเสี่ยงทางด้านการตลาดตกต่ำ อย่างไรก็ตามผู้เลี้ยงไก่ประเภทนี้จะมีกำไรไม่มากนัก เพราะมีการตกลงในเรื่องปริมาณราคาซื้อขายกันไว้ล่วงหน้า และจะเป็นราคาในระดับที่ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป

ศิริพันธ์ โมราตบ และ สมบูรณ์ เค่นวานิช (2539: 274) ได้กล่าวถึงข้อดี และข้อเสียของการเลี้ยงไก่แบบประกันราคา ดังนี้คือ

ข้อดี

ในฐานะผู้เลี้ยง

- เลี้ยงน้อย แม้ราคาไก่ในท้องตลาดจะต่ำกว่าราคาประกันก็ยังคงได้รับราคาเท่านั้น
- ไม่มีปัญหาในเรื่องตลาดรับซื้อ
- ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากผู้ประกันราคา
- รายได้จะมากถ้าอัตราการตายต่ำ

ในฐานะผู้ประกันราคา

- ได้รับสินค้าป้อนตลาดตามเป้าหมาย
- ไม่ต้องลงทุนด้านโรงเรือนและอุปกรณ์ซึ่งต้องใช้งเงินมาก
- ในแหล่งซึ่งมีที่ดินราคาแพงไม่เหมาะแก่การลงทุน

ข้อเสีย

ในฐานะผู้เลี้ยง

- ขาดอิสระในการขายการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ เนื่องจากบริษัทหรือตัวแทนจะเป็นผู้กำหนดปริมาณไก่ที่เลี้ยงแต่ละรุ่น
- กรณีราคาไก่ใหญ่สูง ลูกไก่ราคาถูก ผู้เลี้ยงสูญเสียโอกาส
- ราคาประกันมักจะกำหนดไว้ต่ำกว่าราคาตลาดโดยทั่วไป ทำให้ผู้เลี้ยงมีกำไรน้อย
- ผู้เลี้ยงผูกพันที่จะซื้อปัจจัยการผลิตจากผู้ประกัน ซึ่งได้รับส่วนลดน้อยหรือขาดอิสระในการเลือกซื้อปัจจัยการผลิต

ในฐานะผู้ประกันราคา

- มีปัญหาผู้เลี้ยงขาดความซื่อสัตย์
- ผู้เลี้ยงจะทิ้งสัญญาหากราคาปัจจัยสูงขึ้นมา เพราะเกรงว่าจะขาดทุน หรือถ้าราคาไก่เนื้อสูงกว่าราคาประกันก็จะทิ้งสัญญาได้เช่นกัน ทำให้มีการเข้าออกธุรกิจบ่อย
- ถ้าตลาดไก่เป็นราคาต่ำ โอกาสที่จะรับซื้อไก่อิสระทำไม่ได้

2.4 เลี้ยงแบบเปิดบัญชีเงินเชื่อ การเลี้ยงไก่ประเภทนี้ผู้เลี้ยงมีภาระผูกพันกับพ่อค้าหรือตัวแทนบริษัท กล่าวคือ ผู้เลี้ยงจะเปิดบัญชีเงินเชื่อเกี่ยวกับลูกไก่ อาหารและยาไก่ กับพ่อค้าหรือตัวแทนในการลงทุน ผู้เลี้ยงต้องมีที่ดินสร้างโรงเรือน อุปกรณ์ แรงงานและอื่น ๆ ของตนเองทั้งหมด เมื่อเลี้ยงไก่ได้ขนาดส่งตลาด การขายไก่จะต้องขายผ่านพ่อค้าหรือตัวแทนดังกล่าว โดยพ่อค้าหรือตัวแทนเป็นผู้หาตลาดให้ และให้ผู้เลี้ยงเลือกขายในราคาตลาดในแต่ละวัน ในการจ่ายเงินของ ผู้ซื้อไก่ เมื่อตกลงซื้อขายกันเรียบร้อยแล้วจะต้องจ่ายผ่านพ่อค้าหรือตัวแทน ทั้งนี้เพื่อจะได้หักหนี้ค่าลูกไก่ อาหาร ยาและอื่น ๆ ส่วนที่เหลือจึงจะเป็นรายได้ของผู้เลี้ยงทั้งหมด

อย่างไรก็ดีในปัจจุบันเนื่องจากราคาไก่เนื้อมีความเคลื่อนไหวขึ้นลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อเป็นธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง ผู้เลี้ยงที่มีเงินทุนน้อยจึงหันไปเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาและรับจ้างเลี้ยงกันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดอัตราเสี่ยง ดังนั้นแนวโน้มในอนาคตของการเลี้ยงไก่เนื้อของไทยจะมีแต่บริษัทผู้ทำธุรกิจครบวงจร โดยมีฟาร์มของตนเอง และมีลูกเล้าที่เลี้ยงแบบประกันราคาหรือรับจ้างเลี้ยง มาช่วยในการเลี้ยงไก่ให้มีปริมาณมากขึ้นอีกด้วย (สุวิทย์ รัตนชัย, 2539: 9) สำหรับข้อดีและข้อเสียของการทำธุรกิจแบบเปิดบัญชีเงินเชื่อก็เช่นเดียวกันกับกรณีประกันราคารับซื้อและรับจ้างเลี้ยง (ศิริพันธ์ โมราถบ และ สมบูรณ์ เคนวานิช, 2539: 273)

3. ขนาดของฟาร์มไก่เนื้อ

การเลี้ยงไก่เนื้อในแต่ละท้องถิ่น จะมีขนาดของฟาร์มแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายอย่าง เช่น ทุนของผู้ดำเนินการ การจัดการต่าง ๆ และขนาดของตลาด เป็นต้น

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2519: 19) อ้างใน ศรีโล หล้าราช ได้กล่าวถึงขนาดของฟาร์มไก่ไข่ในจังหวัดฉะเชิงเทราว่าได้จัดแบ่งขนาดของฟาร์มออกเป็นขนาดต่าง ๆ ตามจำนวนไก่ที่เลี้ยง โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาดคือ

- 3.1 ฟาร์มขนาดเล็ก มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 500 - 2,999 ตัว
- 3.2 ฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 3,000 - 5,999 ตัว
- 3.3 ฟาร์มขนาดใหญ่ มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 6,000 ตัวขึ้นไป

4. หลักที่จะช่วยให้การเลี้ยงไก่ประสบความสำเร็จ

ชนสิทธิ์ เหล่าประเสริฐ (2544: 95) กล่าวว่า การเลี้ยงไก่จะต้องเข้าใจหลักการทำฟาร์มเปรียบเสมือนการตั้งบริษัทที่ต้องใช้เวลาทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยประเมินสิ่งที่ทำไว้แล้วกำลังทำอยู่และกำลังจะทำ ไม่ว่าจะเลี้ยงสัตว์ชนิดใด หัวใจในการเลี้ยงเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีจะต้องประกอบด้วย 3 ข้อหลัก คือ พันธุ์ อาหาร และการจัดการ ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ข้อนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผู้คิดจะเลี้ยงสัตว์ต้องคำนึงถึงเสมอ โดยที่จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้เลย องค์ประกอบทั้ง 3 นี้เรียกว่าปัจจัยภายใน จะสังเกตว่าองค์ประกอบทั้ง 3 เป็นหัวใจหลักในการให้ผลผลิตของไก่ แต่การให้ผลผลิตที่ดีไม่ได้หมายความว่าจะได้กำไรเสมอไป ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกอีกหลายอย่าง เช่น สภาพแวดล้อมของตลาด ภัยธรรมชาติ อย่างไรก็ตามผลผลิตที่ไม่ดีมักนำไปสู่ภาวะขาดทุนเสมอ ดังนั้น ปัจจัยภายในจะต้องดีเสมอ เพราะถ้าปัจจัยภายในไม่ดีแล้วไม่ว่าปัจจัยภายนอกหรือการวางแผนจะดีเพียงไรก็ไม่สามารถทำให้ฟาร์มมีกำไรได้ ปัจจัยภายในนั้นนอกจากจะประกอบด้วย พันธุ์ อาหาร และการจัดการแล้วยังหมายถึงระบบของฟาร์ม เช่น การจัดสรรการทำงานของคน การจัดทำบัญชี การจดบันทึกประวัติ เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายนอกนั้นอาจหมายถึงภาวะของตลาดซึ่งเกิดการผันผวนอย่างรุนแรง เกิดโรคระบาดอย่างไม่คาดคิด หรือเกิดภัยธรรมชาติ เป็นต้น

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าการเลี้ยงสัตว์ให้ได้ผลดีนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เกษตรกรต้องมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ชนิดนั้นอย่างดี มีการวางแผนการเงิน และการตลาดที่ถูกต้อง ตลอดจนการวางแผนอนาคตที่แม่นยำ จึงจะทำให้เกษตรกรประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงไก่

5. หลักการจัดการฟาร์มบางประการที่จะทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อประสบความสำเร็จ

วิทยาการเลี้ยงไก่เนื้อในโลกยุคปัจจุบัน มีการนำเทคนิควิชาการสมัยใหม่เข้ามาใช้หลากหลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งเทคนิควิธีการต่าง ๆ หากมองกันหยาบ ๆ ซึ่งมีเทคนิควิธีการในรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ อีกหลากหลาย ที่สามารถนำมาใช้จัดการฟาร์มให้สมบูรณ์ขึ้นได้ (ภูไทย หนุรอด, 2542: 34)

การเลี้ยงไก่เนื้อให้ประสบผลสำเร็จต้องการการจัดการบางประการ (กองบรรณาธิการ, 2544: 53) ดังต่อไปนี้

- 5.1 การเตรียมโรงเรือน
- 5.2 การกกลูกไก่
- 5.3 การจัดการเกี่ยวกับการให้อาหารและน้ำ
- 5.4 การจัดการด้านสุขภาพสัตว์
 - 5.4.1 โปรแกรมการใช้วัคซีนป้องกันโรค
 - 5.4.2 การใช้ยา
 - 5.4.3 การจัดการไก่ป่วย-ตาย
- 5.5 การจัดการเรื่องสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม
 - 5.5.1 แสงสว่าง
 - 5.5.2 อุณหภูมิ
 - 5.5.3 ความชื้น
 - 5.5.4 การระบายอากาศ
 - 5.5.5 การกำจัดของเสีย
- 5.6 การคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพของสัตว์ปีก

6. ปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อ

กองบรรณาธิการ วารสาร Pig & Poultry (2537: 43) กล่าวว่า ปัญหาที่พบในการเลี้ยงไก่เนื้อพอสรุปได้คือปัญหา เรื่องโรค อาหาร และการตลาด นับเป็นปัญหาที่สำคัญในการเลี้ยงไก่เนื้อเช่นกัน ซึ่งโรคมีด้วยกันหลายชนิด เช่น นิวคาสเซิล หลอดลมอักเสบ ท้องร่วงในไก่และโรคกัมโบโร ถ้าหากเกิดโรคระบาดขึ้นนั้นหมายถึงไก่เหล่านั้นได้รับภาวะการฉกฉวยทุนแน่นอน

เพราะฉะนั้นเกษตรกรควรระวังในเรื่องนี้ให้มาก โดยการฉีดวัคซีนป้องกันโรค เพราะหมายถึงผลกำไรหรือขาดทุนที่อาจจะตามมาในภายหลัง

ส่วนปัญหาค่อมาคือ ปัญหาเรื่องอาหารมีราคาสูงเพราะรัฐบาลเก็บค่าเซอร์ชาร์จการนำเข้าวัตถุดิบราคาสูง ค่าอาหารจึงมีราคาสูงตามไปด้วย ดังนั้นต้นทุนในการเลี้ยงไก่ก็เพิ่มขึ้นในขณะที่ราคาไก่เนื้อยังไม่ขยับไปในทางที่ดีขึ้น

นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาในเรื่องการตลาด (กองบรรณาธิการ, 2544ค: 35) กล่าวว่า โครงสร้างการเลี้ยงสัตว์ของไทย เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์เพิ่มขึ้นเพื่อขยายงาน แต่ในขณะเดียวกันก็มีการส่งออก ซึ่งจำนวนไก่ในประเทศมีน้อยไม่เพียงพอในธุรกิจส่งออกและส่งผลกระทบต่อราคาในประเทศสูงขึ้น

ต้นทุนการผลิตจะเพิ่มขึ้น 5-10% เพราะราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกชนิดเช่น ข้าวโพด ผลผลิตค่อนข้างต่ำในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543) ประกอบกับสหภาพยุโรปเข้มงวดพืชตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) มากขึ้น การนำเข้าจากต่างประเทศจึงเป็นการเสี่ยง เพื่อกระตุ้นให้ราคาในประเทศสูง ต้นทุนการผลิตจึงสูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้อาจมีความเสียหายในฟาร์มจากวัตถุดิบอาหารคุณภาพต่ำเนื่องจากการกักตุน

ตลาดมีความผันแปรทั้งในและต่างประเทศจากหลายปัจจัย รวมถึงการค้าเสรีซึ่งมีกฎเกณฑ์การนำเข้าต่างๆ เข้มงวดขึ้น เพื่อปกป้องผู้ผลิตในประเทศ จึงต้องเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในประเทศเพื่อลดต้นทุน นอกจากนี้หากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน

7. แนวทางการพัฒนาธุรกิจไก่เนื้อ

กองบรรณาธิการ วารสารธุรกิจอาหารสัตว์ (2544ค: 30) ได้สรุปแนวทางการพัฒนาด้านการผลิต และการตลาดไก่เนื้อ ดังนี้

7.1 ด้านการผลิต

7.1.1 เพิ่มประสิทธิภาพ การป้องกันกำจัดโรคระบาดในไก่เนื้อ จัดฝึกอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ให้รู้จักการป้องกันและรักษาโรคตลอดจนการใช้วัคซีนป้องกันโรค

7.1.2 สนับสนุนการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่จำเป็นและไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตภายใน โดยใช้นโยบายด้านภาษี

7.1.3 ควบคุมการใช้สารต้องห้าม ตกค้างในขบวนการผลิตไก่เนื้ออย่างเข้มงวด

7.1.4 วิจัยและพัฒนาพันธุ์ไก่เนื้อที่เหมาะสม เพื่อทดแทนพ่อแม่พันธุ์และปู่ย่าพันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ

7.1.5 วิจัยสูตรอาหารไก่เนื้อที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีต้นทุนการผลิตต่ำ โดยนำวัตถุดิบที่มีราคาถูกมาใช้แทนวัตถุดิบบางชนิดที่มีราคาแพงหรือขาดแคลน

7.2 ด้านการตลาด

7.2.1 ปรับปรุงการตรวจสอบคุณภาพเนื้อไก่ให้ทันสมัย ได้มาตรฐานที่รวดเร็วและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

7.2.2 เร่งรัดโครงการจัดระบบตลาดไก่เนื้อที่ยืมเงินกองทุนโครงการช่วยเหลือเกษตรกร จำนวน 500 ล้านบาทมาผลิตลูกไก่เนื้อราคาถูกจำหน่ายให้เกษตรกรรายย่อยไม่เกินตัวละ 7.50 บาท ระยะเวลาโครงการปี 2539-2545

7.2.3 สนับสนุนการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่เนื้อ เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองและก่อให้เกิดความเป็นธรรม

7.2.4 ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันแสวงหาช่องทางขยายตลาดใหม่ ๆ ในต่างประเทศ

8. ความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2535: 169) กล่าวว่า “ความต้องการ” คือ สภาวะของความขาดแคลนสารอินทรีย์ โดยเฉพาะความขาดแคลนทางด้านกายภาพ เช่น การขาดอาหาร หรือขาดน้ำ เป็นต้น

สถิต วงศ์สุวรรณ (2525: 209) กล่าวว่า “ความต้องการ” มิได้หมายถึงเฉพาะความต้องการทางด้านร่างกายเช่น อาหาร น้ำ ฯลฯ เท่านั้น แต่รวมไปถึงความต้องการทางด้านจิตใจด้วย เช่น ความต้องการอำนาจ เกียรติยศ ความสำเร็จ การยอมรับนับถือและความรัก เป็นต้น

พวงเพชร วัชรอยู่ (2537: 189) กล่าวว่า “ความต้องการ” (need) มาจากการขาดสมดุลทั้งภายในร่างกายเองและสิ่งแวดล้อมภายนอกร่างกาย แล้วทำให้เกิดแรงขับ (drive) ขึ้น ความต้องการของคนมีมากบ้างน้อยบ้างอยู่ตลอดเวลา และทุกคนมีความต้องการเช่นกัน ความต้องการอาหารนับเป็นความต้องการภายใน (physiological need) ความต้องการเกี่ยวกับสังคม นับเป็นความต้องการภายนอก (environmental need) เมื่ออยู่ในที่เกิดความขาดแคลนมาก ความต้องการจะมีกำลังบังคับสูง ทำให้เกิดสภาพการตอบสนองขึ้น เช่น ต้องการอาหารเมื่อเกิดความหิว ต้องการอยู่ในสังคมเมื่อเกิดความรู้สึกเดียวดายว่าเหว่ เมื่อเกิดความขาดแคลน และต้องทนทุกข์ทรมานเพราะความไม่สมดุล ทำให้เกิดการตอบโต้ (พฤติกรรม) ขึ้น

อิริค ฟรอม (Erich From) อ้างใน โสภา ชูพิกุลชัย (2529: 120) กล่าวถึง “ความต้องการ” สำคัญของมนุษย์ คือ

1. ความต้องการที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
2. ความต้องการที่จะเป็นมนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าที่จะเป็นสัตว์โลกธรรมดา
3. ความต้องการมีส่วนเกี่ยวพันกันระหว่างมนุษย์ในโลก เพื่อจะเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโลก
4. ความต้องการที่จะเรียนแบบ ซึ่งความรู้สึกที่จะเรียนแบบนี้เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของคนหนึ่งคนใด ไม่ใช่เป็นเพียงคน ๆ หนึ่งเท่านั้น
5. ความต้องการที่จะมีความคงทนและมั่นคงเกี่ยวกับการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น

ชาญชัย อาจินสมาจาร (มปป.: 119) กล่าวว่า Maslow ได้ศึกษา “ความต้องการของมนุษย์” โดยเห็นว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการนั้นมียู่มากมายหลายอย่าง หลายระดับ เมื่อความต้องการขั้นต่ำสุดได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์เราก็จะแสวงหาความต้องการขั้นสูงสุดต่อไปเรื่อย ๆ ลำดับขั้นความต้องการทั้ง 5 ของ Maslow ได้แก่

1. ความต้องการทางกายภาพ (physiological needs) ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการเพื่อการมีชีวิตอยู่ เช่น ต้องการอาหาร อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เป็นต้น เมื่อมนุษย์ได้บรรลุความต้องการในขั้นนี้แล้ว ก็จะมีความต้องการในขั้นต่อไป
2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (safety and security needs) มนุษย์ต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตทางสังคม และแรงงาน เมื่อบรรลุความต้องการในขั้นนี้แล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการขั้นต่อไป
3. ความต้องการความรักและการยอมรับในสังคม (belongingness and social needs) ความต้องการในระดับนี้เป็นความต้องการที่จะมีเพื่อน มีความต้องการที่จะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม มนุษย์เราจะแสวงหาความต้องการในขั้นนี้ ก็เมื่อเขาได้บรรลุความต้องการในข้อ 2. แล้ว
4. ความต้องการมีชื่อเสียงและได้รับการยกย่อง (esteem needs) ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการในเรื่องความเด่นในสังคม อยากให้คนอื่นยอมรับ อยากมีเกียรติ ชื่อเสียง มีตำแหน่งอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มนุษย์เราจะแสวงหาความต้องการในขั้นนี้ก็ต่อเมื่อความต้องการในข้อ 3. ได้รับการตอบสนองแล้ว

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (self actualization needs) ลำดับชั้นความต้องการขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุด มนุษย์ต้องการใช้ศักยภาพทั้งหลายของตนพัฒนาตนเองให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเรื่อยไป ทำให้ตัวเองดีเด่นที่สุด เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์เก่งที่สุด เป็นต้น มนุษย์เราจะแสวงหาความต้องการในขั้นนี้ก็เมื่อความต้องการในข้อที่ 4. ได้รับการตอบสนองแล้ว

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2531: 114) กล่าวว่า นักส่งเสริมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบความต้องการของเกษตรกร เพราะว่าถ้าเกษตรกรต้องการพืชอาหารสำหรับบริโภคภายในครอบครัว แต่ถ้าไปส่งเสริมการปลูกปอหรือข้าวฟ่าง ซึ่งบริโภคไม่ได้คงจะไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก ยิ่งกว่านั้นความต้องการยังรวมไปถึงความอยู่ดี กินดี และในปัจจุบันได้มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ มากมาย จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการไม่รู้จักจบสิ้น

ความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ คือ

8.1 ความต้องการด้านการผลิต

การผลิตเป็นการนำเอาทรัพยากร (ปัจจัยการผลิต เช่น ทุน แรงงาน วัตถุดิบ) มาทำการผลิต เก็บรักษา ประกอบ ปรับปรุง เสริมแต่งให้เป็นสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการ (วาสนา จักรแก้ว, 2544: 11)

แสงจันทร์ ศรีประเสริฐ และอภิรักษ์ จันตะนี (2543: 92) กล่าวถึง ความหมายของการผลิตว่า การผลิต หมายถึง กระบวนการแปรรูปปัจจัยการผลิต (ปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ รวมถึงวัตถุดิบ โรงงาน อุปกรณ์สำนักงาน เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ ฯลฯ) ให้เป็นผลผลิต (outputs) โดยสินค้าที่ผลิตได้นั้นจะต้องเป็นสินค้าในทางเศรษฐกิจ (economic goods) เท่านั้น ซึ่งเป็นสินค้าที่มีจำนวนจำกัดและสามารถที่จะทำการซื้อขายกันในตลาด สำหรับการผลิตนั้นไม่ได้หมายถึงเฉพาะสินค้าเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการผลิตทางการบริการต่าง ๆ อีกด้วย เช่น การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ การวิจัย การขนส่ง การศึกษา ฯลฯ

ดังนั้น ความต้องการด้านการผลิต คือ ความต้องการทำการผลิตโดยเจ้าของปัจจัยการผลิตเพื่อมุ่งหวังจะได้กำไรสูงสุด (profit maximization) คำว่า “กำไรสูงสุด” นี้ไม่ได้หมายความว่า จะกอบโกยเอากำไรเป็นตัวเงินเข้ามามาก ๆ แต่ผู้ผลิตจะต้องคำนึงถึงเวลาว่าง เวลาพักผ่อนหย่อนใจของคนบ้าง นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงการแข่งขันในตลาด การเข้าแทรกแซงของรัฐบาล ฉะนั้นความมุ่งหวังที่ผู้ผลิตจะได้กำไรสูงสุดนี้ จึงต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา (อุทิศ นาคสวัสดิ์, มปป.: 28)

8.2 ความต้องการด้านการตลาด

การตลาดเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการผลิตผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตทางด้านเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ ไปสู่ผู้ที่มีความต้องการบริโภค จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การตลาดมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสร้างความเจริญให้กับองค์การธุรกิจ และระบบเศรษฐกิจของประเทศ (วาสนา จักรแก้ว, 2544: 13)

จรินทร์ เทศวานิช (2526: 55) ได้ให้ความหมายของการตลาดว่า การตลาด หมายถึง การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำเอาสินค้าและบริการจากแหล่งผลิตไปถึงมือผู้บริโภค ในเวลาสถานที่ รูปลักษณะ และในจำนวนที่ต้องการ

กิจกรรมทางการตลาดในปัจจุบันยึดเอาผู้บริโภคเป็นหลักที่สำคัญ โดยถือว่าผู้บริโภคเป็นต้นกำเนิดของความต้องการสินค้า เป็นผู้กำหนดรูปแบบ ขนาด จำนวนและเป็นผู้เอาเงินรายได้ไปซื้อสินค้าเพื่อสนองความต้องการ ยิ่งความต้องการมากขึ้นเท่าไร ขนาดของตลาดจะกว้างขวางและเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผู้ผลิตเมื่อทราบถึงความต้องการเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความพอใจสูงสุด และเนื่องจากผู้บริโภคมีจำนวนมากและมีความต้องการแตกต่างกัน ดังนั้นการตลาดจึงต้องพยายามหาทางที่จะสนองความต้องการของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

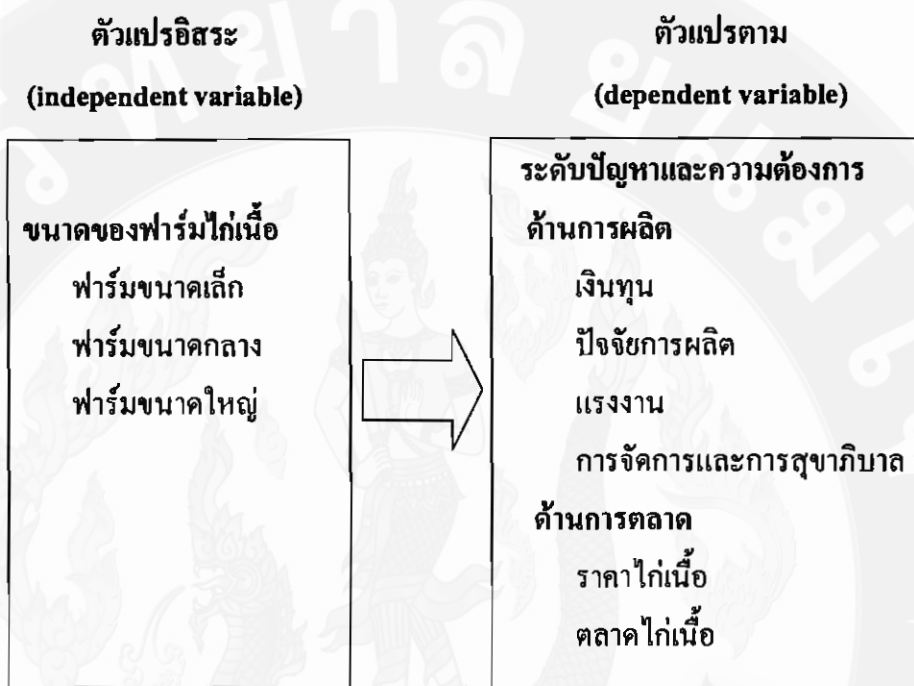
8.2.1 เพื่อให้ผู้บริโภคมีสินค้าไว้กินไว้ใช้ตลอดเวลา

8.2.2 เพื่อนำสินค้าไปขายถึงถิ่นที่อาศัยของผู้บริโภค

8.2.3 เพื่อให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าได้ตามลักษณะที่ต้องการ

ดังนั้น ความต้องการทางการตลาด คือ การตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้บริโภค ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย
(Conceptual Framework)

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

สถานที่วิจัย

(Locale of the Research)

จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ถูกเลือกในการดำเนินการวิจัย เพราะเป็นจังหวัดหนึ่งที่ยึดอาชีพในการเลี้ยงไก่เนื้อเป็นจำนวนมาก ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนล่าง บริเวณระหว่างภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีอาณาเขตติดกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดเลย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัด

นครสวรรค์

อำเภอเมืองเพชรบูรณ์เป็นอำเภอหนึ่งใน 11 อำเภอ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ 2,281 ตารางกิโลเมตร หรือคำนวณเป็นเนื้อที่ไร่ ประมาณ 1,425,625 ไร่ ความยาวจากเหนือสุดถึงใต้สุด 50 กิโลเมตร ความกว้างจากตะวันตกถึงตะวันออกสุด 40 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอเขาค้อ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอวังโป่ง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

อำเภอเมืองเพชรบูรณ์มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มคล้ายท้องกระทะ มีภูเขาขนานสองด้านทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่านกลางพื้นที่อำเภอ ในฤดูฝนจะมีน้ำหลากมาจากภูเขาดันแม่น้ำในอำเภอหล่มสัก ทำให้ท่วมล้นฝั่งแม่น้ำตลอดแนวของแม่น้ำใน

พื้นที่อำเภอ ลักษณะการไหลของแม่น้ำไหลบ่าอย่างรวดเร็ว และลดลงอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน เนื่องจากสภาพของแม่น้ำไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม

ในท้องที่อำเภอเมือง ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แบ่งเขตการปกครองตาม พ.ร.บ.

ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 เป็น 16 ตำบล 179 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลท่าพล	18 หมู่บ้าน
2. ตำบลบ้านโคก	13 หมู่บ้าน
3. ตำบลนาป่า	14 หมู่บ้าน
4. ตำบลนางั่ว	11 หมู่บ้าน
5. ตำบลป่าเล่า	12 หมู่บ้าน
6. ตำบลวังชมพู	12 หมู่บ้าน
7. ตำบลนาขม	12 หมู่บ้าน
8. ตำบลคงมูลเหล็ก	10 หมู่บ้าน
9. ตำบลตะเคียง	13 หมู่บ้าน
10. ตำบลห้วยสะแก	10 หมู่บ้าน
11. ตำบลน้ำร้อน	8 หมู่บ้าน
12. ตำบลห้วยใหญ่	10 หมู่บ้าน
13. ตำบลระวิง	8 หมู่บ้าน
14. ตำบลตะแบะ	8 หมู่บ้าน
15. ตำบลชนไพร	7 หมู่บ้าน
16. ตำบลบ้านโคก	15 หมู่บ้าน

มีเทศบาล จำนวน 3 แห่ง คือ

1. เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์
2. เทศบาลตำบลวังชมพู
3. เทศบาลตำบลท่าพล

มีองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 16 แห่ง

มีประชากรทั้งสิ้น 201,469 คน เป็นชาย 102,246 คน เป็นหญิง 99,223 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 82 คน/ตารางกิโลเมตร (กรมปศุสัตว์, 2543: 3)

สภาพสังคมประกอบด้วยประชากรดั้งเดิมประมาณร้อยละ 40 และอีกร้อยละ 60 เป็นประชากรที่อพยพมาจากถิ่นอื่นทุกภาคของประเทศ ได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งจับจองที่ดินเพื่อบุกเบิกเป็นที่ทำกินกันมาก ทำให้ความผูกพันทางสายเลือดและความสัมพันธ์ฉันพี่น้องมีน้อยเพราะประชาชนในหมู่บ้านแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตามที่ได้อพยพมาจากถิ่นเดิม (ประทีพ ชูปมงคล, 2533: 68)

ผู้วิจัยที่เลือกใช้พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อการศึกษาวิจัยเนื่องจากความเหมาะสมดังนี้

1. จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่เลี้ยงไก่เนื้อมากจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง มีพื้นที่ติดต่อกับหลายจังหวัด ประชากรอพยพมาจากถิ่นอื่นทุกภาค ประชาชนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ตามที่ได้อพยพมาจากถิ่นเดิม ทำให้อาชีพการเลี้ยงไก่เนื้อจึงใช้วิธีที่แตกต่างกัน จะทำให้ทราบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้ออย่างไร
2. จังหวัดเพชรบูรณ์มีครัวเรือนที่เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อเป็นการค้า (ตั้งแต่ 2,500 ตัวขึ้นไป) และอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์มีจำนวนฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อจำนวน 195 ฟาร์ม จำนวนไก่เนื้อทั้งสิ้น 957,380 ตัว (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบูรณ์, 2544) เพื่อต้องการทราบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อกำลังประสบกับปัญหาอะไรอยู่ รวมทั้งขนาดของฟาร์มไก่เนื้อจะมีอิทธิพลต่อระดับของปัญหาและความต้องการด้านการผลิต และความต้องการด้านการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อหรือไม่

ผู้ให้ข้อมูล

(The Respondents)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี พ.ศ. 2545 จำนวน 131 ครัวเรือน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง (Sampling Procedure)

ประชากรที่วิจัย คือ เกษตรกรที่อยู่ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 16 ตำบล ประกอบไปด้วยเกษตรกรอาชีพการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการค้า จำนวน 195 ราย จัดทำบัญชีรายชื่อ จากการสำรวจเกษตรกรเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการค้าของจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี พ.ศ. 2544

สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) นั้นได้คิดคำนวณจากสูตรของ Yamane อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535: 68) และ Chua (1984: 16) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

ซึ่ง	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e	=	ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะเป็น
แทนค่า	N	=	195
	e	=	0.05
	n	=	$\frac{195}{1 + 195(0.05)^2} = 131$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 131 ฟาร์ม และคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสัดส่วนของผู้ให้ข้อมูลแต่ละตำบล เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบลที่เหมาะสมต่อขนาดของประชากรโดยใช้สูตร โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนตามกลุ่ม (proportional random sampling)

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

ซึ่ง	n ₁	=	จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม
	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	N ₁	=	จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

เมื่อกำนวณตามสูตรแล้ว ปรากฏว่าได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำบลคือ

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
1. บ้านโคก	-	-
2. นาป่า	5	4
3. นางั่ว	8	5
4. ป่าเลา	-	-
5. นาขม	8	5
6. คงมูลเหล็ก	4	3
7. สะเคียง	2	1
8. ห้วยสะแก	107	72
9. น้ำร้อน	8	5
10. ห้วยใหญ่	6	4
11. ระวีง	18	12
12. ตะเบาะ	2	1
13. ชอนไพร	2	1
14. บ้านโคก	3	2
ตำบลในเขตเทศบาล		
15. วังขมภู	6	4
16. ในเมือง	11	8
17. ท่าพล	5	4
รวม	195	131

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) และคำถามแบบปลายปิด (close-ended question) โดยในแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สภาพการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ โรงเรือน จำนวนโรงเรือน ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ จำนวนไก่เนื้อที่เลี้ยง วิธีการเลี้ยง การให้อาหารไก่เนื้อ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม รายได้และการรวมกลุ่มของเกษตรกร

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อ เกี่ยวกับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดไก่เนื้อ

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านการผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ

การทดสอบเครื่องมือ (Pre-testing of the Instruments)

ในการทดสอบความตรง (validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเสนอแนะให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา (content validity) มากที่สุด

ส่วนด้านการทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ไปทดสอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 20 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาความสอดคล้องภายใน (internal consistency method) แบบ Cronbach's alpha ตามที่สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536: 153) ได้กล่าวไว้ดังนี้

	α	=	$N/(N-1) [1 - \sum s^2(Y_i) / s^2_x]$
ในที่นี้	N	=	จำนวนของรายการ
	s^2_x	=	ค่าความผันแปรทั้งหมด
	$\sum s^2(Y_i)$	=	ผลรวมของค่าความผันแปรของแต่ละรายการ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(Data Gathering)

เพื่อให้การวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ เกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ถึงสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีเกษตรกรที่เลี้ยงไก่เนื้อในท้องที่ เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
2. ประสานงานโดยตรงกับผู้เกี่ยวข้องและเกษตรกร เพื่อแจ้งกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลา ที่กำหนด
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล นำสรุปและรายงานผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of Data)

ถอดรหัสแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS/PC) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ

1. ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อ ของผู้ให้ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยพิสัย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมาใช้ในการอภิปรายผล
2. ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อจะระดับของปัญหาและความต้องการ ได้แก่ “มากที่สุด” “มาก” “ปานกลาง” “น้อย” และ “ไม่มี” หรือ “ไม่ต้องการ” จากนั้นใช้วิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย
3. ความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ ใช้สถิติ ANOVA (Analysis of Variance) หรือ F-test และหาความแตกต่างของ 2 กลุ่ม โดยใช้ของ Scheffe (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542)

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

(Research Duration)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 6 เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน ถึง
เดือนกันยายน 2545

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ (RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยเรื่อง “ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์ ระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิต และการตลาดเลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์ รวมถึงความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ การนำเสนอผลการวิจัยได้จัดแยกนำเสนอออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 2 ระดับปัญหาและความแตกต่างของระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 3 ระดับความต้องการและความแตกต่างของระดับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์

ลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่ (72.52%) เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42.42 ปี สูงสุด 72 ปี และต่ำสุด 23 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี (41.98%) มากกว่าครึ่ง (51.91%) จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นหรือ ประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 5-7 (15.27%) โดยมีเพียงส่วนน้อย (4.58 และ 8.40%) เท่านั้นที่มีการศึกษาระดับ ปวช./ปวส. และระดับปริญญาตรี ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน อีกทั้งยังมีระดับการศึกษาก่อนข้างต่ำ

ซึ่งอาจจะมีผลต่อการรับรู้เทคโนโลยีหรือวิทยาการสมัยใหม่ที่จะนำมาพัฒนาระบบการเลี้ยงไก่ให้
ตอบสนองความต้องการของตลาดในยุคปัจจุบันได้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (n = 131)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	95	72.52
หญิง	36	27.48
อายุ		
ไม่เกิน 35 ปี	36	27.48
36 - 45 ปี	55	41.98
46 - 55 ปี	26	19.85
56 ปีขึ้นไป	14	10.69
ค่าเฉลี่ย = 42.42 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.87 พิสัย 23 - 72 ปี		
ระดับการศึกษา		
ชั้นประถมศึกษา 4	68	51.91
ชั้นประถมศึกษา 5-7	20	15.27
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	12	9.16
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	14	10.69
ปวช./ปวส.	6	4.58
ปริญญาตรี	11	8.40

สภาพการถือครองที่ดิน ลักษณะพื้นที่ฟาร์ม และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเกือบทั้งหมด (95.42%) มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง มีเพียงร้อยละ 3.82 เท่านั้นที่เช่าพื้นที่ทั้งหมด ทำฟาร์มเลี้ยงไก่ โดยมีขนาดพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงไก่เฉลี่ย 11.50 ไร่ พื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ และสูงสุด 48 ไร่ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.24 เกษตรกรส่วนใหญ่ (33.59%) มีพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงไก่ระหว่าง 6 - 10 ไร่ รองลงมามีไม่เกิน 5 ไร่ (31.30%) ในส่วนของประสบการณ์การเลี้ยงไก่เนื้อ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์เลี้ยงไก่เฉลี่ย 3.86 ปี ต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 9 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.80 เกษตรกรส่วนใหญ่ (35.88%) มีประสบการณ์เลี้ยงไก่เนื้อระหว่าง 3 - 4 ปี รองลงมามีประสบการณ์ระหว่าง 5 - 6 ปี (34.35%) และ 1 - 2 ปี (24.43%) ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์เลี้ยงไก่เนื้อเฉลี่ย 3.86 ปี มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 11.50 ไร่ เกือบทั้งหมดเป็นของเกษตรกรเอง แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน คือมีอายุเฉลี่ย 42.42 ปี มีความรู้ค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจมีปัญหาในการรับรู้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่อยู่บ้าง แต่ด้วยประสบการณ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่น่าจะทำให้เกษตรกรสามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย สุกคิชฐ์ (2538: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในภาคเหนือมีอายุเฉลี่ย 42.7 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และมีประสบการณ์เลี้ยงไก่เนื้อเฉลี่ย 6.3 ปี มีการยอมรับเทคโนโลยีค่อนข้างต่ำโดยเฉพาะเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสร้างโรงเรือน และการผสมอาหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นในลักษณะรับจ้างเลี้ยงให้กับบริษัท เช่น เบทาโกร สหฟาร์ม ซึ่งบริษัทจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับรูปแบบโรงเรือนเลี้ยงไก่ และอาหารที่ใช้สำหรับเลี้ยงไว้แล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่สนใจที่จะรับรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน ลักษณะของพื้นที่ฟาร์ม และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ

ลักษณะพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ	จำนวน (n = 131)	ร้อยละ
สภาพการถือครองที่ดิน		
ที่ดินของตนเองทั้งหมด	125	95.42
คนอื่นให้ทำเปล่า	1	0.76
เช่าที่ดินทั้งหมด	5	3.82
ขนาดของพื้นที่ฟาร์ม		
ไม่เกิน 5 ไร่	41	31.30
6 – 10 ไร่	44	33.59
11 – 15 ไร่	21	16.03
มากกว่า 15 ไร่	25	19.08
ค่าเฉลี่ย = 11.50 ไร่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.24 พิสัย 1 – 48 ไร่		
ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ		
1 – 2 ปี	32	24.43
3 – 4 ปี	47	35.88
5 – 6 ปี	45	34.35
มากกว่า 6 ปี	7	5.34
ค่าเฉลี่ย = 3.86 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.80 พิสัย 1 – 9 ปี		

ลักษณะการเลี้ยงไก่เนื้อ

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรเกือบทั้งหมด (94.65%) เป็นการรับจ้างเลี้ยงกับบริษัท โดยเกษตรกรเกือบครึ่ง (49.62%) เป็นสมาชิกของบริษัทเบทาโกร รองลงมาเป็นสมาชิกบริษัทสนิฟูด (28.24%) และบริษัทสหฟาร์ม (22.14%) แสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่รับจ้างเลี้ยงไก่ให้กับบริษัทผู้ผลิตไก่รายใหญ่ใน

ลักษณะของ contract farming ซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบันเพราะไม่มีความเสี่ยงจากระบบตลาด ในส่วนของปริมาณการเลี้ยงไก่แต่ละรุ่น พบว่า เกษตรกรเลี้ยงไก่เฉลี่ย 6048.24 ตัว/รุ่น ค่าสุด 2,500 ตัว และสูงสุด 40,000 ตัว ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5,277.81 แสดงให้เห็นว่า จำนวนไก่ที่เกษตรกรเลี้ยงมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยเกษตรกรมากกว่าครึ่ง (63.36%) จัดอยู่ในกลุ่มของฟาร์มขนาดเล็ก คือมีจำนวนไก่ที่เลี้ยงต่อรุ่นต่ำกว่า 5,000 ตัว รองลงมาเป็นฟาร์มขนาดกลาง (21.38%) มีจำนวนไก่ที่เลี้ยงต่อรุ่น 5,000 – 9,999 ตัว และฟาร์มขนาดใหญ่ (15.27%) ที่เลี้ยงไก่อีกมากกว่า 10,000 ตัวขึ้นไป ในส่วนของระยะเวลาการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรใช้เวลาเลี้ยงไก่แต่ละรุ่นเฉลี่ย 45.31 วัน ค่าสุด 30 วัน และสูงสุด 54 วัน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.15 แสดงว่าใช้เวลาเลี้ยงไก่ต่อรุ่นประมาณ 42 - 48 วัน ซึ่งเกษตรกรมากกว่าครึ่ง (54.96%) ใช้เวลาเลี้ยงไก่ 45 วัน/รุ่น สามารถเลี้ยงไก่เนื้อได้เฉลี่ย 5.41 รุ่น/ปี ค่าสุด 3 รุ่น/ปี และสูงสุด 6 รุ่น/ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 จำนวนไก่ที่เลี้ยงทั้งปีเฉลี่ย 31,666.07 ตัว/ปี ค่าสุด 9,600 ตัว/ปี และสูงสุด 240,000 ตัว/ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 27,052.53 ในส่วนของโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (86.62%) มีโรงเรือนเลี้ยงไก่ 1 โรง มีเพียงส่วนน้อย (13.74%) ที่มีโรงเรือนมากกว่า 1 โรง โดยมีพื้นที่เลี้ยงไก่เฉลี่ย 548.50 ตร.ม. สูงสุด 1,700 ตร.ม. และต่ำสุด 280 ตร.ม. มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 300.76 ส่วนใหญ่ (77.86%) มีพื้นที่เลี้ยงไก่ไม่เกิน 720 ตร.ม. สำหรับอาหารไก่เนื้อ เกษตรกรส่วนใหญ่ (94.66%) ใช้อาหารสำเร็จรูปของบริษัทที่เป็นสมาชิก โดยมีเพียงส่วนน้อยที่ซื้อวัตถุดิบมาผสมเองบางส่วน (5.34%) ดังตารางที่ 4

วิจารณ์ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเกือบทั้งหมดรับจ้างเลี้ยงให้บริษัทเบทาโกร มีปริมาณไก่ที่เลี้ยงต่อรุ่นเฉลี่ย 6,048.24 ตัว ใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 45 วัน และเลี้ยงได้เฉลี่ย 5.41 รุ่นต่อปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจที่จะเป็นผู้เลี้ยงไก่ที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัทมากกว่าจะเป็นผู้เลี้ยงอิสระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเลี้ยงไก่แบบผูกพันกับบริษัทไม่มีความเสี่ยงด้านราคา อีกทั้งเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ก็จะได้รับการดูแลจากบริษัท ทั้งทางด้านเทคโนโลยี และการป้องกันรักษาโรค ซึ่งสอดคล้องกับ โสภณ จันทรสว (2536: บทคัดย่อ) ซึ่งระบุว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในลักษณะที่มีสัญญาผูกพันแบบประกันราคา ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากกว่าร้อยละ 70 มีความพึงพอใจการเลี้ยงแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัท เนื่องจากมีความเสี่ยงน้อย

ด้านระยะเวลาเลี้ยงไก่ของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สอดคล้องกับสถานการณ์การผลิตในปัจจุบัน ตามรายงานของ วารสารสัตว์เศรษฐกิจ (19,429: 2544) ซึ่งระบุว่า ไก่เนื้อที่นิยมเลี้ยงเชิงธุรกิจกว่าร้อยละ 80-90 เป็นไก่ที่เลี้ยงประมาณ 45 วัน มีน้ำหนักกระหว่าง 2.2-2.5 กิโลกรัม ซึ่งการเลี้ยงในลักษณะดังกล่าวแม้ว่าจะมีความเสี่ยงน้อย แต่เกษตรกรไม่มีอำนาจ

ต่อรองกับบริษัท แนวทางแก้ไขคือสร้างตลาดใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ของตัวเอง โดยพบว่า ปัจจุบันเกษตรกรส่วนหนึ่งหันมาเลี้ยงไก่เนื้อที่ยี่ระยะเวลาการเลี้ยงยาวนาน ออกไปถึง 70 วัน เพื่อให้ได้น้ำหนัก 3.0-3.5 กิโลกรัม ส่งตลาดข้าวมันไก่ ธุรกิจการเลี้ยงไก่ในลักษณะนี้ มีผู้ประกอบการน้อยราย ทำให้การแข่งขันในตลาดไม่สูงนัก และยังสามารถขยายตลาดออกไปได้อีกมาก

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามลักษณะการเลี้ยงไก่เนื้อ

ลักษณะการเลี้ยงไก่	จำนวน (n = 131)	ร้อยละ
จำนวนไก่ที่เลี้ยง (ตัว/รุ่น)		
น้อยกว่า 5,000 ตัว (ฟาร์มขนาดเล็ก)	83	63.36
5,000 – 9,999 ตัว (ฟาร์มขนาดกลาง)	28	21.37
10,000 ตัวขึ้นไป (ฟาร์มขนาดใหญ่)	20	15.27
ค่าเฉลี่ย = 6,048.24 ตัว/รุ่น ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5,277.81 พิสัย 2,500 – 40,000 ตัว/รุ่น		
ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่เนื้อ (วัน/รุ่น)		
ต่ำกว่า 45 วัน	28	21.38
45 วัน	72	54.96
มากกว่า 45 วัน	31	23.66
ค่าเฉลี่ย = 45.31 วัน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.15 พิสัย 30 – 54 วัน		
จำนวนการเลี้ยงไก่ (รุ่น/ปี)		
ไม่เกิน 5 รุ่น	69	52.67
มากกว่า 5 รุ่น	62	47.33
ค่าเฉลี่ย = 5.41 รุ่น/ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.36 พิสัย 3 – 6 รุ่น/ปี		
จำนวนไก่ที่เลี้ยงทั้งหมด (ตัว/ปี)		
ไม่เกิน 25,000 ตัว/ปี	81	61.83
25,001-50,000 ตัว/ปี	32	24.43
มากกว่า 50,000 ตัว/ปี	18	13.74
ค่าเฉลี่ย = 31,666.07 ตัว/ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 27,052.53 พิสัย 9,600 – 240,000 ตัว/ปี		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะการเลี้ยงไก่	จำนวน (n = 131)	ร้อยละ
จำนวนโรงเรือน		
1 โรงเรือน	113	86.26
มากกว่า 1 โรงเรือน	18	13.74
ค่าเฉลี่ย = 1.19 โรงเรือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.57 พิสัย 1 – 5 โรงเรือน		
พื้นที่เลี้ยงไก่		
ไม่เกิน 360 ตร.ม.	51	38.93
361 - 720 ตร.ม.	51	38.93
มากกว่า 720 ตร.ม.	29	22.14
ค่าเฉลี่ย = 548.50 ตร.ม. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 300.76 พิสัย 280 – 1,700 ตร.ม.		
ลักษณะการเลี้ยงไก่เนื้อ		
เลี้ยงอิสระ	2	1.53
รับจ้างเลี้ยง	124	94.65
ประกันราคา	5	3.82
เป็นสมาชิกบริษัท		
สหฟาร์ม	29	22.14
สนิกฟูด	37	28.24
เบทาโกร	65	49.62
อาหารไก่เนื้อ		
ซื้อสำเร็จรูป (อาหารสำเร็จรูป)	131	100.00
ซื้อวัตถุดิบมาผสมเอง	0	0.00

อาหารที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อ

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดใช้อาหารสำเร็จรูปสำหรับใช้เลี้ยงไก่เนื้อจากบริษัทที่เกษตรกรเป็นสมาชิก คือ สหฟาร์ม สนิคฟู้ด และเบทาโกร โดยเกษตรกรที่เป็นสมาชิกบริษัทสหฟาร์ม และสนิคฟู้ด มีระยะการให้อาหาร 4 ระยะ คือ อาหารระยะที่ 1 ใช้เลี้ยงไก่เนื้ออายุ 1-16 วัน อาหารระยะที่ 2 ไก่เนื้ออายุ 17-24 วัน อาหารระยะที่ 3 ใช้เลี้ยงไก่เนื้ออายุ 17-24 วัน และอาหารระยะที่ 4 ใช้เลี้ยงไก่เนื้อตั้งแต่อายุ 25 วันขึ้นไป ในขณะที่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกบริษัทเบทาโกร จะมีระยะการให้อาหาร 3 ระยะ คือ อาหารระยะที่ 1 สำหรับไก่อายุ 1-16 วัน อาหารระยะที่ 2 สำหรับไก่อายุ 17-31 วัน และอาหารระยะที่ 3 สำหรับไก่อายุ 32 วันขึ้นไป (ตารางที่ 5)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า อาหารไก่เนื้ออายุ 1-16 วัน และอายุ 32 วันขึ้นไป จะอยู่ในช่วงเดียวกัน เป็นเพราะข้อจำกัดด้านความต้องการโปรตีนของไก่เนื้อ เช่น ไก่เนื้อช่วง 1-16 วัน ต้องการโปรตีนสูง อาหารที่ใช้จึงเน้นที่ปริมาณโปรตีน ในขณะที่ไก่อายุ 32 วันขึ้นไป จะลดโปรตีน และยาปฏิชีวนะ เพื่อเตรียมจับ บริษัทส่วนใหญ่จึงกำหนดช่วงเวลาไว้ใกล้เคียงกัน จุดที่แตกต่างก็คือ อาหารไก่เนื้อช่วง 17-30 วัน ซึ่งเป็นช่วงที่ความต้องการโปรตีนในอาหารไกลดลง บริษัทที่แบ่งสูตรอาหารเป็นอีก 2 ช่วง คือ 17-24 วัน และ 25-31 วัน น่าจะมีสาเหตุมาจากการคำนวณต้นทุนอาหาร เพราะถ้าใช้อาหารที่มีโปรตีนเท่ากันตั้งแต่ไก่อายุ 17-31 วัน จะมีต้นทุนค่าอาหารสูงกว่าการแบ่งอาหารเป็น 2 ระยะ เนื่องจากระยะอาหารระยะที่สองจะลดปริมาณโปรตีนลง

ตารางที่ 5 ระยะการให้อาหารไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามบริษัทที่เกษตรกรเป็นสมาชิก

การให้อาหารเลี้ยงไก่เนื้อ	บริษัท		
	สหฟาร์ม	สนิคฟู้ด	เบทาโกร
ระยะการให้อาหาร (ระยะ)	4	4	3
ระยะที่ 1 ใช้กับไก่อายุ (วัน)	1-16	1-16	1-16
ระยะที่ 2 ใช้กับไก่อายุ (วัน)	17-24	17-24	17-31
ระยะที่ 3 ใช้กับไก่อายุ (วัน)	25-31	25-31	32-45
ระยะที่ 4 ใช้กับไก่อายุ (วัน)	32-45	32-45	-

แหล่งเงินทุนและรายได้

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (60.30%) กู้เงินมาลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อทั้งหมด รองลงมาเป็นการเลี้ยงไก่ที่ใช้เงินทุนของตนเองบางส่วนร่วมกับการกู้เงินจากแหล่งเงินทุน (24.43%) มีเพียงส่วนน้อยที่เลี้ยงไก่โดยใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด (15.27%) ซึ่งการเลี้ยงไก่แต่ละรุ่นเกษตรกรจะมีรายได้เฉลี่ย 42,442.75 บาท ค่าสุด 10,000 บาท และสูงสุด 400,000 บาท โดยส่วนใหญ่ (56.48%) เกษตรกรจะมีรายได้จากการเลี้ยงไก่ต่ำกว่า 25,000 บาท/รุ่น แต่ก็มีเกษตรกรบางส่วน (7.63%) ที่ระบุว่ามียาได้จากการเลี้ยงไก่มากกว่า 100,000 บาท/รุ่น ซึ่งก็น่าจะเป็นเกษตรกรรายใหญ่ที่มีปริมาณการเลี้ยงค่อนข้างมากนั่นเอง สำหรับรายได้จากการเลี้ยงไก่สุทธิต่อปีพบว่า เกษตรกรมียาได้สุทธิเฉลี่ย 228,977.10 บาท/ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 276,625.95 แสดงว่าให้เห็นว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีรายได้แตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งรายได้สุทธิต่ำสุดมีเพียง 45,000 บาท/ปี ในขณะที่รายได้สุทธิสูงสุดมีถึง 2,400,000 บาท/ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ (75.57%) มียาได้สุทธิไม่เกิน 250,000 บาท/ปี สอดคล้องกันผลการวิจัยปริมาณการเลี้ยงไก่เนื้อแต่ละรุ่นที่ระบุข้างต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังมีขนาดฟาร์มที่ค่อนข้างหลากหลาย (ตารางที่ 6)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงินมาลงทุนเลี้ยงไก่ และมีรายได้จากการเลี้ยงไก่ต่อรุ่นประมาณ 42,442 บาท หรือทั้งปีประมาณ 228,977 บาทต่อรุ่น ซึ่งถือว่าค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่รับจ้างเลี้ยงให้กับบริษัท โดยบริษัทเป็นผู้ลงทุนให้เกือบทั้งหมด ผลตอบแทนจึงน้อยกว่าเกษตรกรลงทุนเลี้ยงด้วยตัวเอง สอดคล้องกับ สายันต์ เทวัน (2539: บทคัดย่อ) ซึ่งระบุว่า เกษตรกรที่ทำฟาร์มไก่เนื้อกับบริษัทเอกชนเปรียบเสมือนเป็นแรงงานรับจ้างของบริษัทเอกชนนั้น เพราะบริษัทเป็นผู้ลงทุนทุกอย่าง เกษตรกรต้องทำตามคำสั่งของบริษัท และถูกเอารัดเอาเปรียบ แต่ทั้งนี้รายได้ที่แน่นอนก็ยังเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการเลี้ยงไก่แบบมีสัญญาผูกพันแบบประกันราคา หรือแบบรับจ้างเลี้ยงไก่กับบริษัทอยู่เช่นเดิม

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามแหล่งเงินทุน และรายได้สุทธิ

แหล่งเงินทุนและรายได้	จำนวน (n = 131)	ร้อยละ
แหล่งเงินทุน		
ของตนเองทั้งหมด	20	15.27
กู้จากแหล่งเงินทุน	79	60.30
ของตนเองบางส่วนและกู้จากแหล่งเงินทุน	32	24.43
รายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่เนื้อแต่ละรุ่น		
ไม่เกิน 25,000 บาท	74	56.48
25,000-50,000 บาท	28	21.37
50,001-100,000 บาท	19	14.50
มากกว่า 100,000 บาท	10	7.63
ค่าเฉลี่ย = 42,442.75 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 47,697.15 พิสัย 10,000 – 400,000 บาท		
รายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่ทั้งปี		
ไม่เกิน 100,000 บาท	62	47.33
100,001-250,000 บาท	37	28.24
250,001 – 500,000 บาท	21	16.03
มากกว่า 500,000 บาท	11	8.40
ค่าเฉลี่ย = 228,977.10 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 276,625.95 พิสัย 45,000 – 2,400,000 บาท		

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่ (89.31%) มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ตั้งแต่ 5 ครั้ง/ปี ขึ้นไป มีเพียงส่วนน้อย (10.69%) ในส่วนการเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมประชุมเฉลี่ย 2.61 ครั้ง/ปี ต่ำสุด 1 ครั้ง และสูงสุด 6 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ (80.92%) เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม ระหว่าง 1 – 3 ครั้ง/ปี มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น (19.08%) ที่เข้าร่วมประชุมมากกว่า 3 ครั้ง (ตารางที่ 7)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ตั้งแต่ 5 ครั้ง/ปี ขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเลี้ยงไก่เนื้อมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ได้รับการคิดค้นปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกษตรกรต้องมีการติดตามเป็นประจำ อีกสาเหตุหนึ่งน่าจะมาจากระบบการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่เป็นแบบรับจ้างเลี้ยง ทำให้บริษัทต้องส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้ามาติดต่อกับเกษตรกร เพื่อแนะนำและควบคุมดูแลการผลิตให้ตรงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในส่วนการเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมประชุมเฉลี่ย 2.61 ครั้ง/ปี ซึ่งต่ำกว่าผลการวิจัยของ ธวัชชัย สุกคิชฐ์ (2538: บทคัดย่อ) ซึ่งระบุว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในภาคเหนือได้รับความรู้จากการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และจากเอกสารสิ่งพิมพ์เฉลี่ย 1.72 ครั้งต่อเดือน หรือ ประมาณ 21 ครั้งต่อปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้สะดวกกว่าเกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามการติดต่อกับเจ้าหน้าที่

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่	จำนวน (n = 131)	ร้อยละ
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือปศุสัตว์		
ต่ำกว่า 5 ครั้ง/ปี	14	10.69
5 ครั้ง/ปี	59	45.04
มากกว่า 5 ครั้ง/ปี	58	44.27
ค่าเฉลี่ย = 5.12 ครั้ง/ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.14 พิสัย 0 – 6 ครั้ง/ปี		
การเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้		
1 ครั้ง	44	33.59
2 ครั้ง	32	24.43
3 ครั้ง	30	22.90
มากกว่า 3 ครั้ง	25	19.08
ค่าเฉลี่ย = 2.61 ครั้ง/ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.73 พิสัย 1 – 6 ครั้ง/ปี		

ส่วนที่ 2 ปัญหาด้านการผลิต และการตลาดไก่เนื้อ

การศึกษาปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แบ่งปัญหาออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่เงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน การจัดการและสุขภาพ และ 2) ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ราคาไก่เนื้อ และตลาดไก่เนื้อ โดยวัดค่าของระดับปัญหาออกเป็น 5 ระดับคือ มีปัญหามากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน มีปัญหามาก เท่ากับ 4 คะแนน มีปัญหามากน้อยปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน มีปัญหาน้อยเท่ากับ 2 คะแนน และไม่มีปัญหาเท่ากับ 1 คะแนน นำค่าคะแนนที่ผู้ให้ข้อมูลระบุ มาคำนวณน้ำหนักเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์แปลผลดังนี้

ปัญหาระดับมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.68 - 5.00
ปัญหาระดับปานกลาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.67
ปัญหาระดับน้อย	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.33

การนำเสนอผลการศึกษาผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดของปัญหาแต่ละด้าน โดยการจำแนกตามขนาดของปัญหา

ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาการผลิตไก่เนื้อประกอบด้วยปัญหาหลัก ๆ 4 ด้านด้วยกัน คือ ปัญหาเงินทุน ปัญหาปัจจัยการผลิต ปัญหาแรงงาน และปัญหาการจัดการและสุขภาพ ซึ่งจากการศึกษาผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า

1. ปัญหาด้านเงินทุน

ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนของผู้เลี้ยงไก่เนื้อ ดังแสดงในตารางที่ 8 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.88 ระบุว่ามีปัญหาเงินทุนอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 35.11 มีปัญหามากน้อยปานกลาง และร้อยละ 29.01 ระบุว่าปัญหาน้อย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาเงินทุนเท่ากับ 3.12 ซึ่งกล่าวได้ว่า ผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 9 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านเงินทุนในการดำเนินการสร้างโรงเรือน และอุปกรณ์ต่าง ๆ เงินทุนในการขยายฟาร์ม อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ แหล่งเงินกู้ และเงินทุนหมุนเวียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาเท่ากับ 3.33, 3.30, 3.11, 3.01 และ 2.88 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาด้านการผลิต	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย	SD
	น้อย		ปานกลาง		มาก			
	ราย	%	ราย	%	ราย	%		
เงินทุน	38	29.01	46	35.11	47	35.88	3.12	1.29
ปัจจัยการผลิต								
พื้นที่	104	79.39	24	18.32	3	2.29	1.93	0.68
โรงเรือน	119	90.84	6	4.58	6	4.58	1.28	0.79
อุปกรณ์	108	82.44	9	6.87	14	10.69	1.45	0.73
พันธุ์ไก่	112	85.50	15	11.45	4	3.05	1.34	0.69
อาหารไก่	125	95.42	6	4.58	0	0.00	1.14	0.42
ยาและเวชภัณฑ์	126	96.18	5	3.82	0	0.00	1.13	0.42
แรงงาน	127	96.94	2	1.53	2	1.53	1.24	0.42
การจัดการและสุขภาพ	130	99.24	1	0.76	0	0.00	1.06	0.22
ปัญหาระดับน้อย			ค่าคะแนนเฉลี่ย			1.00 - 2.33		
ปัญหาระดับปานกลาง			ค่าคะแนนเฉลี่ย			2.34 - 3.67		
ปัญหาระดับมาก			ค่าคะแนนเฉลี่ย			3.68 - 5.00		

วิจารณ์ผลการวิจัย

จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนสำหรับดำเนินการสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในฟาร์ม ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทจะกำหนดมาตรฐานโรงเรือนเลี้ยงไก่ให้กับเกษตรกรที่จะทำสัญญากับบริษัท ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนค่าโรงเรือนค่อนข้างสูง จำเป็นต้องกู้เงินมาลงทุน โดยพบว่า เงินลงทุนครั้งแรกต่อการเลี้ยงไก่ 3,000 ตัว ประมาณ 7-8 แสนบาท หากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการขาดแหล่งเงินทุน จะกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยจะช่วยกันค้ำประกัน (กองบรรณาธิการ, 2544ง) ซึ่งสอดคล้องกับกับ สมชัย จอมศรี (2543: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า ปัญหาในการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรคือ ต้นทุนในการสร้างโรงเรือนสูง แต่เกษตรกรมีแรงจูงใจจากผลตอบแทนที่จะได้รับจากการเลี้ยงไก่

แบบสัญญาผูกพันในลักษณะรับจ้าง จึงทำให้เกษตรกรต้องการมีโรงเรือน และพื้นที่สร้างฟาร์ม เพื่อที่จะสามารถเข้าร่วมทำสัญญาเลี้ยงไก่กับบริษัทได้

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน พบว่า ระดับปัญหาเงินทุนของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.614$, Prob. 0.203) หมายความว่า ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาด้านเงินทุนในระดับปานกลางไม่แตกต่างกัน (ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.83 – 3.28) แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย จะพบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 3.28) มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเงินทุนมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 2.83) ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 9 ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
เงินทุนในการดำเนินการ เช่น สร้างโรงเรือนและอุปกรณ์ต่าง ๆ	3.33	1.52	ปานกลาง
เงินทุนหมุนเวียน เช่น ค่าอาหาร ค่าพันธุ์ไก่ ค่าแรงงาน	2.88	1.41	ปานกลาง
แหล่งเงินทุน เช่น ธนาคารพาณิชย์, ธกส., สหกรณ์	3.01	1.43	ปานกลาง
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้	3.11	1.45	ปานกลาง
เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม	3.30	1.59	ปานกลาง

2. ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต

2.1 ปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (79.39%) มีปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 18.32 มีปัญหาระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 2.29 เท่านั้นที่ระบุว่า มีปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนของปัญหาด้านพื้นที่เฉลี่ยเท่ากับ 1.93 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ มีปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อระดับน้อย หรือมีปัญหาค่อนข้างน้อยด้วยตนเองได้ (ตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 10 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อ ในเรื่องกระแสไฟฟ้าในพื้นที่ขัดข้องบ่อยในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.55) ส่วนการคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ขนาดพื้นที่น้อย แหล่ง

น้ำไม่พอและไม่เหมาะสม และการต่อต้านจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อม เกษตรกรระบุว่าปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.15, 1.58, 1.18 และ 1.17 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 10.38$, Prob. 0.000) โดยพบว่า ฟาร์มไก่เนื้อขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 2.10) มีความรุนแรงของปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อ มากกว่าฟาร์มขนาดกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.80) และฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.40) ดังตารางที่ 18

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มอยู่ในระดับปานกลาง โดยฟาร์มขนาดเล็กมีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาด้านพื้นที่มากกว่า ฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยเฉพาะปัญหาระบบสาธารณูปโภค และการคมนาคมขนส่ง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะฟาร์มเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่สร้างมลพิษด้านกลิ่น จึงต้องสร้างให้อยู่ไกลจากแหล่งชุมชน จึงทำให้มีปัญหาด้านระบบสาธารณูปโภค สอดคล้องกับ สกฤตกาญจน์ นิยมพลอย (2544: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อ มีปัญหาทางด้านกายภาพที่สำคัญคือ โครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดความต่อเนื่องและสมบูรณ์ โดยเฉพาะโครงข่ายคมนาคมภายในจังหวัด และปัญหาแหล่งน้ำ ซึ่งการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อให้ก้าวหน้าจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาทางด้านกายภาพ คือ การพัฒนาระบบชลประทานขนาดเล็ก การปรับปรุงโครงสร้างถนนในจังหวัด และการจัดระบบบำบัดน้ำเสีย ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งฟาร์มขนาดเล็กอาจมีปัญหาด้านความคุ้มทุน หรือไม่อาจรับภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้นได้

ตารางที่ 10 ปัญหาด้านพื้นที่ฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาที่ด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ขนาดของพื้นที่น้อย	1.58	1.17	น้อย
ชุมชนต่อต้านเพราะทำให้สิ่งแวดล้อมเสีย	1.17	0.63	น้อย
แหล่งน้ำไม่พอและมีคุณภาพไม่เหมาะสม	1.18	0.67	น้อย
กระแสไฟฟ้าขัดข้องบ่อย	3.55	1.60	ปานกลาง
การคมนาคม/ขนส่งไม่สะดวก	2.15	1.29	น้อย

2.2 ปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ ร้อยละ 90.84 มีปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่อยู่ในระดับน้อย ส่วนเกษตรกรที่เหลือระบุว่ามีปัญหาด้านโรงเรียนระดับปานกลาง และระดับมาก ในสัดส่วนเท่ากันร้อยละ 4.58 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาด้านโรงเรียนเท่ากับ 1.28 แสดงว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย หรือมีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 11 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านโรงเรียนในเรื่อง การวางแผนโรงเรียนให้ถูกหลักวิชาการ ขนาดโรงเรียนที่เหมาะสม และลักษณะของโรงเรียนที่ถูกหลักวิชาการ อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.29, 1.27 และ 1.27 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.87$, Prob. 0.159) หมายความว่า ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.10-1.38) แต่เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.38) มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาโรงเรียนมากกว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.10) ดังตารางที่ 18

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับที่แก้ไขได้ด้วยตนเอง โดยฟาร์มขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ส่วนใหญ่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท การสร้างโรงเรียน การวางระบบต่าง ๆ ของฟาร์มจึงอยู่ในความรับผิดชอบของบริษัท สอดคล้องกับ สมชัย จอมศรี (2543: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า การส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงไก่เนื้อ บริษัทจะเป็นผู้กำหนดให้เกษตรกรปฏิบัติตามเงื่อนไข เช่น การสร้างโรงเรียนตามแปลนของบริษัท การกำหนดขนาดโรงเรียนที่เหมาะสม และการจัดฝึกอบรม/ดูงาน จากฟาร์มที่ประสบผลสำเร็จ

ตารางที่ 11 ปัญหาด้านโรงเรือนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาด้านโรงเรือน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
การวางผังโรงเรือนที่ถูกหลักวิชาการ	1.29	0.80	น้อย
ขนาดของโรงเรือนที่เหมาะสม	1.27	0.78	น้อย
ลักษณะของโรงเรือนที่ถูกหลักวิชาการ	1.27	0.78	น้อย

2.3 ปัญหาอุปกรณ์เลี้ยงไก่

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 82.44 มีปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่อยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 10.69 ระบุว่ามีปัญหา และเกษตรกรร้อยละ 6.87 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่เท่ากับ 1.45 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เมื่อมีปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่อยู่ในระดับน้อย หรือมีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ในเรื่อง อุปกรณ์มีราคาแพง อุปกรณ์มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด และการหาซื้ออุปกรณ์ในท้องถิ่น อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.78, 1.34 และ 1.23 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 0.63$, Prob. 0.534) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาด้านอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.33-1.50) แต่เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.50) มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาอุปกรณ์เลี้ยงไก่มากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.33) ดังตารางที่ 18

วิจารณ์ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีปัญหาด้านอุปกรณ์เลี้ยงไก่อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตไก่เนื้อแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัท บริษัทจึงเป็นผู้รับผิดชอบด้านอุปกรณ์การผลิตให้กับเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ สมชัย จอมศรี

(2543: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า บริษัทที่ทำสัญญาผูกพันกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่จะเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ และปัจจัยการผลิตเตรียมไว้ให้กับเกษตรกร รวมถึงการให้วงเงินสินเชื่อแก่เกษตรกรที่ทำสัญญากับ บริษัทเพื่อใช้ซื้อปัจจัยการผลิตด้วย

ตารางที่ 12 ปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
อุปกรณ์มีราคาสูง	1.78	1.15	น้อย
อุปกรณ์มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	1.34	0.74	น้อย
หาซื้ออุปกรณ์ในท้องถิ่นได้ยาก	1.23	1.04	น้อย

2.4 ปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.50 มีปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับ น้อย รองลงมาระบุว่าปัญหาระดับปานกลาง และระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 11.45 และ 3.05 ตามลำดับ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาเท่ากับ 1.34 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย หรือมีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาจาก ผลการวิจัยในตารางที่ 13 พบว่า มีทิศทางที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ เกษตรกรมีปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อในเรื่อง ราคาพันธุ์ไก่เนื้อ พันธุ์ไก่เนื้อมีคุณภาพและผลผลิตต่ำ และการจัดหาพันธุ์ไก่เนื้อ อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.51, 1.41 และ 1.11 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.01$, Prob. 0.368) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย เหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.15 – 1.43) แต่เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.36) มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาพันธุ์ไก่เนื้อมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.15) ดังตารางที่ 18

วิจารณ์ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มไก่เนื้อทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีปัญหา ด้านพันธุ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง โดยมีแนวโน้มว่าฟาร์มขนาดเล็กจะมีความรุนแรงมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท ซึ่งบริษัทจะเป็นผู้จัดหาพันธุ์ไก่ และราคาที่จะรับซื้อคืน ทำให้เกษตรกรไม่มีปัญหาในด้านดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ สมชัย จอมศรี (2543: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า บริษัทที่ทำสัญญาผูกพันกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่จะเป็นผู้จัดหาพันธุ์ไก่เนื้อที่มีคุณภาพ และกำหนดราคารับซื้อไก่เนื้อให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรไม่มีปัญหาในจุดนี้

ตารางที่ 13 ปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
พันธุ์ไก่เนื้อมีราคาสูง	1.51	1.07	น้อย
พันธุ์ไก่เนื้อไม่มีคุณภาพต่ำและให้ผลผลิตต่ำ	1.41	0.88	น้อย
การจัดหาพันธุ์ไก่เนื้อมาเลี้ยง	1.11	0.45	น้อย

2.5 ปัญหาด้านอาหารไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (95.42%) มีปัญหาด้านอาหารไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 4.58 เท่านั้นที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และไม่มีเกษตรกรรายใดเลยที่มีปัญหาด้านอาหารไก่เนื้อระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.14 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านอาหารไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย หรือมีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 14 พบว่า มีทิศทางที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีปัญหาด้านอาหารเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ในด้านอาหารไก่มีราคาสูง อาหารมีราคาไม่คงที่ อาหารมีน้อยห่อ อาหารมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด อาหารสำหรับเลี้ยงไก่มีหลายระยะ และการจัดซื้ออาหารและวัตถุดิบมาผสมอาหารไก่เนื้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.28, 1.15, 1.11, 1.11, 1.11 และ 1.09 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านอาหารเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.58$, Prob. 0.210) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาด้านอาหารเลี้ยงไก่เนื้อในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.18) เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.18) จะมีความรุนแรงมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.00) ดังตารางที่ 18

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องอาหารสำหรับเลี้ยงไก่ เนื่องจากบริษัทที่เกษตรกรทำสัญญาด้วย จะเป็นผู้จัดส่งอาหารสำหรับเลี้ยงไก่ในแต่ละช่วงอายุมาให้ ทำให้เกษตรกรได้รับความสะดวกในการเลือกสูตรอาหารเลี้ยงไก่ แต่ถ้าผู้เลี้ยงผสมอาหารเองน่าจะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงได้ ซึ่งโดยปกติการให้อาหารจะแบ่งเป็นระยะตามช่วงอายุ คือ ไก่อายุ 1-21 วันให้อาหารเม็ด อายุ 22-35 วันให้หัวอาหาร ผสมกับรำและปลายข้าว โดยผู้เลี้ยงจะผสมเองตามประสบการณ์ ไม่มีสูตรตายตัว และอายุ 36 วัน-จับขาย ให้อาหารผสมเช่นเดิม แต่จะลดปริมาณการให้อาหารลง (กองบรรณาธิการ, 2544ง)

ตารางที่ 14 ปัญหาด้านอาหารไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาด้านอาหารไก่เนื้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
อาหารไก่เนื้อมีราคาสูงและไม่คงที่	1.28	0.75	น้อย
อาหารไก่เนื้อมีราคาไม่คงที่	1.15	0.53	น้อย
อาหารไก่เนื้อมีน้อยยี่ห้อ	1.11	0.46	น้อย
อาหารมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	1.11	0.43	น้อย
การจัดซื้ออาหารและวัตถุดิบที่ใช้ผสมอาหารไก่เนื้อ	1.09	0.40	น้อย
ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่เนื้อแต่ละรุ่น	1.11	0.50	น้อย

2.6 ปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (96.18%) มีปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 3.82 มีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.13 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อยหรือมีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 15 พบว่า มีทิศทางสอดคล้องกัน กล่าวคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ในเรื่อง ความรู้ในการใช้ยาและเวชภัณฑ์ ยาและเวชภัณฑ์มีราคาสูง คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด และการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในท้องถิ่น อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.20, 1.16, 1.08 และ 1.07 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.53$, Prob. 0.219) หมายความว่า ฟาร์มไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.17) เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.17) จะมีความรุนแรงของปัญหามากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.00) ดังตารางที่ 18

วิจารณ์ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มไก่เนื้อทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีปัญหา ด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง โดยมีแนวโน้มว่าฟาร์มขนาดเล็กจะมีความรุนแรงมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท ซึ่งบริษัทจะเป็นผู้จัดหายาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อให้กับเกษตรกร รวมถึงให้เครดิตค่ายาและเวชภัณฑ์กับเกษตรกรด้วย ทำให้เกษตรกรไม่มีปัญหาในด้านดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับสมชัย จอมศรี (2543: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า บริษัทที่ทำสัญญาผูกพันกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ จะจัดหายาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อให้กับเกษตรกรที่ทำสัญญากับบริษัท นอกจากนี้บริษัทยังให้สินเชื่อ ยาปฏิชีวนะ และวัคซีนแก่เกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่จึงสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง

ตารางที่ 15 ปัญหาด้านด้านยาและเวชภัณฑ์ใก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบูรณ์

ปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ใก่เนื้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ยาและเวชภัณฑ์มีราคาสูง	1.16	0.63	น้อย
คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	1.08	0.39	น้อย
ความรู้ในการใช้ยาและเวชภัณฑ์	1.20	0.56	น้อย
การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ ในท้องถิ่น	1.07	0.35	น้อย

3. ปัญหาด้านแรงงาน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.94 มีปัญหาด้านแรงงานในฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ อยู่ในระดับน้อย มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีปัญหาด้านแรงงานในระดับปานกลาง และมาก คิดเป็นร้อยละ 1.53 เท่ากัน ปัญหาด้านแรงงานมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.24 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านแรงงานอยู่ในระดับน้อย หรือสามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 16 พบว่า มีทิศทางสอดคล้องกัน กล่าวคือ เกษตรกรมีปัญหาด้านแรงงานอยู่ในเรื่อง ความรู้ความชำนาญของแรงงาน ความรับผิดชอบของแรงงาน ค่าจ้างแรงงานสูง ขาดแคลนแรงงานท้องถิ่น ขาดแคลนแรงงานต่างด้าว และการเข้า-ออกของแรงงาน อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.52, 1.37, 1.34, 1.15, 1.04 และ 1.02 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านแรงงานของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 18.25$, Prob. 0.000) หมายความว่า มีฟาร์มไก่เนื้ออย่างน้อย 1 ขนาด มีปัญหาด้านแรงงานแตกต่างจากฟาร์มขนาดอื่น ๆ ซึ่งจากการหาความแตกต่างของ 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 1.68) มีความรุนแรงของปัญหาแรงงานมากกว่าฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.12 และ 1.28) ส่วนฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลางมีความรุนแรงของปัญหาแรงงานไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 18)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่มีปัญหาด้านแรงงานมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง สามารถใช้แรงงานในครัวเรือนดูแลได้อย่างทั่วถึง ในขณะที่ฟาร์มขนาดใหญ่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมาก ทำให้มีปัญหาด้านแรงงานมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย สุกดิษฐ์ (2538: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า

ฟาร์มขนาดเล็กที่มีไก่เนื้อน้อยกว่า 5,000 ตัว แรงงานที่ใช้ในการทำฟาร์มส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครอบครัว โดยใช้แรงงานจ้างน้อยมาก

ตารางที่ 16 ปัญหาเกี่ยวกับแรงงานของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ขาดแคลนแรงงาน			
แรงงานในท้องถิ่น	1.15	0.48	น้อย
แรงงานต่างด้าว	1.04	0.26	น้อย
ค่าจ้างแรงงานสูง	1.34	0.73	น้อย
ความรู้และความชำนาญของแรงงาน	1.52	0.95	น้อย
ความรับผิดชอบของแรงงาน	1.37	0.80	น้อย
การเข้า-ออกของแรงงาน	1.02	0.15	น้อย

4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (99.24%) ระบุว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 0.76 เท่านั้นที่ระบุว่าปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.06 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับน้อยหรือ มีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 17 พบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพในเรื่อง การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ความรู้เกี่ยวกับการให้อาหารไก่เนื้อ การวินิจฉัยไก่ที่เป็นโรค โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน การเตรียมโรงเรือนก่อนนำไก่เข้า (เช่น การพ่นยาฆ่าเชื้อ, วัสดุรองพื้น) การเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไก่เข้าโรงเรือน (เช่น รางน้ำ รางอาหาร เป็นต้น) การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่เนื้อ (เช่น แมลงวัน นก หนู งู แมว ฯลฯ) และการกำจัดมูลไก่ อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.11, 1.09, 1.08, 1.06, 1.05, 1.05, 1.04 และ 1.02 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่างๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 0.84$, Prob. 0.434) หมายความว่า ฟาร์มไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.04 – 1.12) เมื่อพิจารณา จากระดับ

คะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.12) จะมีปัญหาด้านจัดการและสุขาภิบาลรุนแรงมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.05) ดังตารางที่ 18

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ฟาร์มไก่เนื้อขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลอยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง แต่ก็มีแนวโน้มว่าฟาร์มขนาดใหญ่จะมีความรุนแรงของปัญหามากกว่าฟาร์มขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากฟาร์มขนาดใหญ่มีไก่เป็นจำนวนมาก มลพิษที่ปล่อยออกมาจะมีปริมาณสูงตามไปด้วย ทำให้ฟาร์มขนาดใหญ่มีแนวโน้มจัดการปัญหาได้ยากกว่า นอกจากนี้การผลิตไก่เนื้อในปัจจุบันมีการกำหนดมาตรฐานฟาร์มตามประกาศของกรมปศุสัตว์เพื่อให้เป็นไปตามกฎของ EU ฟาร์มขนาดใหญ่จึงต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า แต่โดยภาพรวมเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัทจะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการจัดการและสุขาภิบาลอยู่แล้ว สอดคล้องกับ สายันต์ เทวัน (2539: บทคัดย่อ) เกษตรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทจะได้รับความช่วยเหลือด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตไก่เนื้อ การให้อาหาร การจัดการฟาร์ม และการสุขาภิบาลต่าง ๆ เพื่อให้การผลิตไก่เนื้อเป็นไปตามมาตรฐานของบริษัท

ตารางที่ 17 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาล	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
การเตรียมโรงเรือนก่อนนำไก่เข้า	1.05	0.27	น้อย
การเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไก่เข้าโรงเรือน	1.04	0.26	น้อย
โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน	1.06	0.30	น้อย
การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	1.11	0.43	น้อย
การวินิจฉัยไก่ที่เป็นโรค	1.08	0.37	น้อย
การทำลายไก่ตาย	1.05	0.27	น้อย
ความรู้เกี่ยวกับการให้อาหารไก่เนื้อ	1.09	0.50	น้อย
การกำจัดมูลไก่เนื้อ	1.02	0.19	น้อย
การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่เนื้อ	1.04	0.26	น้อย

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ

ปัญหา	ค่าเฉลี่ยของปัญหาตามขนาดฟาร์ม			F-value	Prob.
	เล็ก	กลาง	ใหญ่		
เงินทุน	3.28	2.88	2.83	1.61 ^{ns}	0.203
ปัจจัยการผลิต					
พื้นที่	2.10 ^b	1.80 ^a	1.40 ^a	10.38**	0.000
โรงเรือน	1.38	1.11	1.10	1.87 ^{ns}	0.159
อุปกรณ์	1.50	1.37	1.33	0.63 ^{ns}	0.534
พันธุ์ไก่	1.36	1.43	1.15	1.01 ^{ns}	0.368
อาหารไก่	1.18	1.13	1.00	1.58 ^{ns}	0.210
ยาและเวชภัณฑ์	1.17	1.09	1.00	1.53 ^{ns}	0.219
แรงงาน	1.12 ^a	1.28 ^a	1.68 ^b	18.25**	0.000
การจัดการและสุขภาพ	1.05	1.04	1.12	0.84 ^{ns}	0.434

หมายเหตุ: อักษรในแถวเดียวกันแตกต่างกันแสดงว่าคะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ปัญหาด้านการตลาด

1. ปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเกือบทั้งหมด (99.24%) มีปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 0.76 เท่านั้นที่ระบุว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อมีความแตกต่างกันเล็กน้อยเท่ากับ 1.03 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย หรือมีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 19) เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 20 พบว่ามีทิศทางสอดคล้องกัน กล่าวคือ เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อในเรื่องความเหมาะสมของราคาไก่เนื้อ การแข่งขันด้านราคาของเกษตรกร และการขึ้น-ลงของราคา ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.05, 1.04 และ 1.01 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 0.56$, Prob. 0.571) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ (ค่าเฉลี่ย 1.00-1.05) อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (ตารางที่ 21)

2. ปัญหาด้านการตลาด

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่ (98.47%) มีปัญหาด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 1.53 เท่านั้นที่ระบุว่ามีปัญหาด้านการตลาดในระดับปานกลาง ปัญหาด้านการตลาดมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.03 เท่ากับปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อย หรือมีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองได้ (ตารางที่ 19) เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 20 พบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดในเรื่องการขายส่ง การขายปลีก การขายให้โรงงานชำแหละ และการขายหน้าฟาร์ม และการขายมูลไก่ ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.04, 1.04, 1.04, 1.03 และ 1.01 ตามลำดับ

ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาด้านการตลาดของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 0.53$, Prob. 0.590) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีปัญหาด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.00-1.05) อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาด	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย	SD
	น้อย		ปานกลาง		มาก			
	ราย	%	ราย	%	ราย	%		
ปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ	130	99.24	1	0.76	-	-	1.03	0.25
ปัญหาการตลาด	129	98.47	2	1.53	-	-	1.03	0.26
ปัญหาระดับน้อย			ค่าคะแนนเฉลี่ย				1.00 - 2.33	
ปัญหาระดับปานกลาง			ค่าคะแนนเฉลี่ย				2.34 - 3.67	
ปัญหาระดับมาก			ค่าคะแนนเฉลี่ย				3.38 - 5.00	

ตารางที่ 20 ปัญหาการผลิตไก่เนื้อและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบูรณ์

ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ปัญหาเกี่ยวกับราคา			
ราคาไก่เนื้อขึ้น-ลงบ่อย	1.01	0.09	น้อย
ความเหมาะสมของราคาไก่เนื้อ	1.05	0.37	น้อย
การแข่งขันด้านราคาระหว่างเกษตรกร	1.04	0.36	น้อย
ปัญหาด้านการตลาด			
ตลาดขายส่ง	1.04	0.36	น้อย
ตลาดขายปลีก	1.04	0.36	น้อย
การขายหน้าฟาร์ม	1.03	0.35	น้อย
การขายให้กับโรงชำแหละ	1.04	0.36	น้อย
การขายมูลไก่	1.01	0.09	น้อย

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบระดับปัญหาการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ

ปัญหาด้านการตลาด	ค่าเฉลี่ยของปัญหาตามขนาดฟาร์ม			F-value	Prob.
	เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ	1.05	1.00	1.00	0.56 ^{ns}	0.571
ปัญหาการตลาด	1.05	1.00	1.00	0.53 ^{ns}	0.590

หมายเหตุ: ระดับปัญหาการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สรุปปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตและการตลาด

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (95.42%) มีปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตอยู่ในระดับน้อย ปัญหาการเลี้ยงไก่เนื้อด้านการผลิตมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 แสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยหรือมีปัญหาในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 22) ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาด้านการตลาดที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (99.24%) ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.03 (ตารางที่ 19)

และจากการเปรียบเทียบระดับปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตและการตลาดของฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งในส่วน of ปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิต ($F = 0.76$, Prob. 0.469) ปัญหาการเลี้ยงด้านการตลาด ($F = 0.55$, Prob. 0.578) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตและการตลาดอยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน แต่มีแนวโน้มว่าฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดเล็กจะมีความรุนแรงของปัญหามากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ตารางที่ 23)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีปัญหาด้านการผลิตและการตลาดอยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงไก่เนื้อแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัทในลักษณะรับจ้างเลี้ยง ซึ่งการเลี้ยงลักษณะดังกล่าว เกษตรกรจะรับผิดชอบเพียงการเลี้ยงไก่ให้ตรงตามเงื่อนไขที่บริษัทกำหนดเกณฑ์ไว้ ส่วนปัจจัยการผลิตและการจัดการสุขภาพต่าง ๆ บริษัทจะเป็นดูแลจัดการทั้งหมด เกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่มีปัญหาทั้งด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ สายันต์ เทวัน (2539: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า การเลี้ยงไก่ประเภทมีสัญญาผูกพัน เกษตรกรเปรียบเสมือนแรงงานรับจ้าง เพราะบริษัทเป็นผู้ลงทุนทุกอย่าง เกษตรกรเพียงทำหน้าที่ตามคำสั่งของบริษัทเท่านั้น

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับปัญหา

ปัญหาการเลี้ยงไก่เนื้อ	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย	SD
	น้อย		ปานกลาง		มาก			
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%		
ปัญหาด้านการผลิต	125	95.42	6	4.58	0	0.00	1.70	0.36
ปัญหาด้านการตลาด	38	29.01	46	35.11	47	35.88	3.12	1.29

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบระดับปัญหาของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ

ปัญหาการเลี้ยงไก่	ค่าเฉลี่ยของปัญหาตามขนาดฟาร์ม			F-value	Prob.
	เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ปัญหาด้านการผลิต	1.72	1.63	1.70	0.76 ^{ns}	0.469
ปัญหาด้านการตลาด	1.05	1.00	1.00	0.55 ^{ns}	0.578

หมายเหตุ: ระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านการผลิต และการตลาด ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ

การศึกษาความต้องการด้านการผลิตและการตลาดไก่เนื้อ ของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งความต้องการออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ความต้องการด้านการผลิต ได้แก่ เงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน การจัดการและสุขภาพและ 2) ความต้องการด้านการตลาด ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ และตลาดไก่เนื้อ โดยวัดค่าความต้องการออกเป็น 5 ระดับ คือ มีความต้องการมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน มีความต้องการมาก เท่ากับ 4 คะแนน ความต้องการปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน มีความต้องการน้อย เท่ากับ 2 คะแนน และไม่มีความต้องการ เท่ากับ 1 คะแนน นำค่าคะแนนที่ผู้ให้ข้อมูลระบุ มาคำนวณน้ำหนักเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์แปรผลดังนี้

ความต้องการระดับน้อย	คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33
ความต้องการระดับปานกลาง	คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.67
ความต้องการระดับมาก	คะแนนเฉลี่ย	3.68 – 5.00

การนำเสนอผลการศึกษาผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดของความต้องการแต่ละด้าน โดยจำแนกตามขนาดของปัญหา

ความต้องการด้านการผลิต

ความต้องการด้านการผลิตไก่เนื้อประกอบด้วยความต้องการหลัก ๆ 4 ด้านด้วยกัน คือ ความต้องการด้านเงินทุน ความต้องการด้านปัจจัยการผลิต ความต้องการด้านแรงงาน และ ความต้องการด้านการจัดการและสุขภาพสัตว์ จากการศึกษาผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบูรณ์ พบว่า

1. ความต้องการด้านเงินทุน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อร้อยละ 40.46 มีความต้องการด้านเงินทุนอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่เกษตรกรร้อยละ 38.93 ระบุว่ามีความต้องการเงินทุนระดับมาก และ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 20.61 ระบุว่ามีความต้องการระดับปานกลาง ความต้องการด้านเงินทุนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 ซึ่งกล่าวได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง หรือระดับที่ต้องการความช่วยเหลือปานกลาง (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 25 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือในเรื่อง เงินทุนสำหรับขยายฟาร์ม การสนับสนุนเงินทุนระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ แหล่งเงินกู้ที่เป็นธรรม แหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยเป็นธรรม และเงินทุนหมุนเวียน ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.04, 3.04, 2.93, 2.93 และ 2.74 ตามลำดับ

เปรียบเทียบระดับความต้องการด้านเงินทุนของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 10.08$, Prob. 0.000) หมายความว่า มีฟาร์มไก่เนื้ออย่างน้อย 1 ขนาด ที่มีความต้องการด้านเงินทุนแตกต่างจากฟาร์มขนาดอื่น ๆ ซึ่งจากการทดสอบความแตกต่างแบบ 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 3.35) มีความต้องการแตกต่างกับฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 2.07) และฟาร์มขนาดกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.33) ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่และกลางไม่มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 26)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อที่เป็นฟาร์มขนาดเล็กจะมีความต้องการเงินทุนสำหรับการเลี้ยงไก่เนื้อมากกว่า เกษตรกรที่มีความขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเลี้ยงไก่เนื้อในลักษณะสัญญาผูกพันกับบริษัท เกษตรกรจำเป็นต้องมีโรงเรือนตามมาตรฐานที่บริษัทกำหนด จึงจะสามารถร่วมลงทุนด้วยกันได้ ทำให้เกษตรกรต้องการแหล่งเงินทุนสำหรับสร้างโรงเรือน ซึ่งสอดคล้องกัน สมชัย จอมศรี (2543: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อรายย่อยส่วนใหญ่มีความต้องการหน่วยงานภาครัฐ หรือบริษัทเข้ามาประสานงานกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เกี่ยวกับการขอกู้เงิน บุคคลค้าประกันสินเชื่อ และคำแนะนำในการใช้เงินกู้สร้างโรงเรือนมาตรฐานสำหรับเลี้ยงไก่เนื้อ

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับความต้องการด้านการผลิต

ความต้องการ ด้านการผลิต	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย	SD
	น้อย		ปานกลาง		มาก			
	ราย	%	ราย	%	ราย	%		
เงินทุน	53	40.46	27	20.61	51	38.93	2.94	1.49
ปัจจัยการผลิต								
พื้นที่	69	52.67	53	40.46	9	6.87	2.29	0.94
โรงเรือน	119	90.84	6	4.58	6	4.58	1.28	0.79
อุปกรณ์	120	91.60	9	6.87	2	1.53	1.26	0.70
พันธุ์ไก่	127	96.94	2	1.53	2	1.53	1.17	0.56
อาหารไก่	128	97.71	2	1.53	1	0.76	1.08	0.43
ยาและเวชภัณฑ์	127	96.94	2	1.53	2	1.53	1.10	0.49
แรงงาน	117	89.31	11	8.40	3	2.29	1.35	0.54
การจัดการและสุขภาพ	123	93.89	8	6.11	0	0.00	1.25	0.52
ความต้องการระดับน้อย			ค่าคะแนนเฉลี่ย			1.00 - 2.33		
ความต้องการระดับปานกลาง			ค่าคะแนนเฉลี่ย			2.34 - 3.67		
ความต้องการระดับมาก			ค่าคะแนนเฉลี่ย			3.68 - 5.00		

ตารางที่ 25 ความต้องการความต้องการเกี่ยวกับเงินทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการเกี่ยวกับเงินทุน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
เงินทุนหมุนเวียน	2.74	1.50	ปานกลาง
เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม	3.04	1.65	ปานกลาง
แหล่งเงินทุนที่เป็นธรรมชาติ	2.93	1.70	ปานกลาง
แหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม	2.93	1.69	ปานกลาง
การสนับสนุนเงินทุนของรัฐบาลโดยให้กู้ในระยะยาว แต่ดอกเบี้ยต่ำ	3.04	1.78	ปานกลาง

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบระดับความต้องการด้านการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ

ความต้องการด้านการผลิต	ค่าเฉลี่ยของคามขนาดฟาร์ม			F-value	Prob. F
	เล็ก	กลาง	ใหญ่		
เงินทุน	3.35 ^a	2.33 ^b	2.07 ^b	10.08**	0.000
ปัจจัยการผลิต					
พื้นที่	2.59 ^a	1.94 ^b	1.52 ^b	15.94**	0.000
โรงเรือน	1.38	1.11	1.10	1.87 ^{ns}	0.159
อุปกรณ์	1.36	1.12	1.00	2.97 ^{ns}	0.055
พันธุ์ไก่	1.24	1.09	1.00	1.87 ^{ns}	0.159
อาหารไก่	1.13	1.00	1.00	1.36 ^{ns}	0.260
ยาและเวชภัณฑ์	1.16	1.00	1.00	1.65 ^{ns}	0.197
แรงงาน	1.20 ^b	1.37 ^b	1.91 ^a	17.60**	0.000
การจัดการและสุขภาพ	1.32	1.16	1.10	2.05 ^{ns}	0.132

หมายเหตุ: อักษรที่อยู่ในแถวเดียวกันแตกต่างกันแสดงถึงระดับค่าคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. ความต้องการด้านปัจจัยการผลิต

2.1 ความต้องการด้านพื้นที่ฟาร์ม

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 52.67 มีความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มเลี้ยงไก่อยู่ในระดับน้อย ใกล้เคียงกับเกษตรกรที่ระบุว่ามีความต้องการระดับปานกลาง ร้อยละ 40.46 มีเพียงร้อยละ 6.87 เท่านั้นที่ระบุว่ามีความต้องการระดับมาก ความต้องการด้านพื้นที่ฟาร์มมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือด้านพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในตารางที่ 27 พบว่า มีทิศทางที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ เกษตรกรมีความต้องการระดับปานกลาง ในเรื่องระบบไฟฟ้าและการขยายพื้นที่ฟาร์ม คะแนนเฉลี่ย 3.50 และ 2.46 ในขณะที่มีความต้องการระดับน้อยในเรื่องการคมนาคมที่สะดวกกว่าปัจจุบัน บริการโทรศัพท์ และระบบน้ำ คะแนนเฉลี่ย 2.27, 1.99 และ 1.21 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบระดับความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 15.94$, Prob. 0.000) หมายความว่า มีฟาร์มไก่เนื้ออย่างน้อย 1 ขนาดที่เกษตรกรมีความต้องการด้านพื้นที่ฟาร์มไก่เนื้อแตกต่างจากฟาร์มขนาดอื่น ๆ ซึ่งจากการทดสอบความแตกต่าง 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีความต้องการแตกต่างจากฟาร์มขนาดใหญ่และกลาง โดยฟาร์มขนาดเล็กต้องการด้านพื้นที่ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.59) ส่วนฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต้องการด้านพื้นที่ในระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 1.94 และ 1.52) (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 27 ความต้องการด้านพื้นที่ฟาร์มไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัด

เพชรบูรณ์

ความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
การขยายพื้นที่ฟาร์มมากกว่าที่มีอยู่	2.46	1.60	ปานกลาง
การคมนาคมที่สะดวกกว่าปัจจุบัน	2.27	1.42	น้อย
สาธารณูปโภคที่ดีกว่าปัจจุบัน			
- น้ำ	1.21	0.73	น้อย
- ไฟฟ้า	3.50	1.62	ปานกลาง
- โทรศัพท์	1.99	1.48	น้อย

2.2 ความต้องการด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ ร้อยละ 90.84 มีความต้องการด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่อยู่ในระดับน้อย ส่วนเกษตรกรที่เหลือระบุว่า มีความต้องการด้านโรงเรือนระดับน้อย และระดับมาก ในสัดส่วนเท่ากันร้อยละ 4.58 ความต้องการด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการด้านโรงเรือนเท่ากับ 1.28 แสดงว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านโรงเรือนอยู่ในระดับน้อย หรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกน้อย (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 28 พบว่า เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านโรงเรือนในเรื่อง คำแนะนำทางวิชาการในการการวางแผนโรงเรือนให้ถูกหลักวิชาการ คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดจำนวนไก่เนื้อให้เหมาะสมกับพื้นที่ และคำแนะนำทางวิชาการในการใช้วัสดุก่อสร้างโรงเรือนที่เหมาะสม อยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.47, 1.47 และ 1.45 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความต้องการด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.87$, Prob. 0.159) หมายความว่า ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต้องการความช่วยเหลือด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.10-1.38) เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.38) มีแนวโน้มต้องการความช่วยเหลือด้านโรงเรือนมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.10) ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 28 ความต้องการด้านโรงเรือนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการด้านโรงเรือน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
คำแนะนำทางวิชาการในการวางแผนโครงสร้างโรงเรือน	1.47	1.09	น้อย
คำแนะนำทางวิชาการในการใช้วัสดุโรงเรือนที่เหมาะสม	1.45	1.08	น้อย
คำแนะนำเกี่ยวกับจำนวนไก่เนื้อให้เหมาะสมต่อพื้นที่	1.47	1.08	น้อย

2.3 ความต้องการด้านอุปกรณ์เลี้ยงไก่

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91.60 มีความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 6.87 ระบุว่ามีปัญหาปานกลาง และเกษตรกรร้อยละ 1.53 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่เนื้อเท่ากับ 1.26 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย หรือต้องการความช่วยเหลือในระดับน้อย (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่เนื้อในเรื่อง ราคาของอุปกรณ์ที่เหมาะสม คุณภาพของอุปกรณ์ตามมาตรฐานที่กำหนด ขี้อุปกรณ์ที่หลากหลาย และความสะดวกในการหาซื้ออุปกรณ์ อยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.33, 1.29, 1.21 และ 1.19 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 2.97$, Prob. 0.055) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต้องการความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.36) เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.36) มีแนวโน้มต้องการความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์เลี้ยงไก่มากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.00) ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 29 ความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่เนื้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ราคาของอุปกรณ์มีราคาที่เหมาะสม	1.33	0.83	น้อย
คุณภาพของอุปกรณ์มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด	1.29	0.76	น้อย
แหล่งที่สามารถจัดซื้ออุปกรณ์ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	1.19	0.67	น้อย
อุปกรณ์มีหลายชนิด (ขี้อ) ให้เลือกใช้	1.21	0.70	น้อย

2.4 ความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.94 มีความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย รองลงมาระบุว่ามีความต้องการระดับปานกลาง และระดับมากเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.53 มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการเท่ากับ 1.17 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย หรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกน้อย (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 30 พบว่า เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์ไก่เนื้อในเรื่อง ความเหมาะสมของราคาไก่เนื้อ คุณภาพของพันธุ์ไก่เนื้อตามมาตรฐานสายพันธุ์ การสนับสนุนพันธุ์ไก่จากรัฐบาล ความหลากหลายของสายพันธุ์ไก่เนื้อ และความสะดวกในการจัดซื้อพันธุ์ไก่เนื้อ อยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.33, 1.24, 1.10, 1.09 และ 1.08 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบระดับความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.87$, Prob. 0.159) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.24) เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.24) มีแนวโน้มต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์ไก่เนื้อมากกว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.00) ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 30 ความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ราคาพันธุ์ไก่เนื้อมีความเหมาะสมกว่าปัจจุบัน	1.33	0.92	น้อย
คุณภาพของพันธุ์ไก่มีคุณภาพมาตรฐานของสายพันธุ์	1.24	0.77	น้อย
แหล่งซื้อพันธุ์ไก่เนื้อสามารถจัดซื้อได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	1.08	0.46	น้อย
สายพันธุ์ไก่เนื้อมีหลายสายพันธุ์ให้เลือกซื้อ	1.09	0.55	น้อย
หน่วยงานของรัฐบาลให้การสนับสนุนพันธุ์ไก่เนื้อ	1.10	0.55	น้อย

2.5 ความต้องการด้านอาหารไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (97.71%) มีความต้องการด้านอาหารไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย ส่วนที่เหลือมีความต้องการระดับปานกลาง และระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 1.53 และ 0.76 ตามลำดับ โดยความต้องการด้านอาหารไก่เนื้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.08 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความต้องการด้านอาหารไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย หรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกน้อย (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 31 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ต้องการความช่วยเหลือด้านอาหารเลี้ยงไก่เนื้อในเรื่อง คุณภาพของอาหารไก่เนื้อ ความเหมาะสมของราคาอาหารไก่เนื้อ การสนับสนุนด้านราคาอาหารไก่เนื้อจากหน่วยงานรัฐ การแข่งขันในตลาดอาหารไก่เนื้อ ความสะดวกในการหาซื้ออาหารไก่เนื้อ ความสะดวกในการจัดซื้อวัตถุดิบ และความสะดวกในการจัดการซื้อฟาร์มิกซ์ อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.16, 1.15, 1.08, 1.05, 1.05, 1.05 และ 1.05 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบระดับความต้องการด้านอาหารเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.36$, Prob. 0.260) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีต้องการความช่วยเหลือด้านอาหารเลี้ยงไก่เนื้อในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.13) เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.13) จะต้องการความช่วยเหลือมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.00) ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 31 ความต้องการด้านอาหารไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการด้านอาหารไก่เนื้อ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ความเหมาะสมของราคาอาหารไก่เนื้อ	1.15	0.67	น้อย
คุณภาพของอาหารไก่เนื้อ	1.16	0.64	น้อย
สามารถจัดซื้ออาหารไก่เนื้อตามร้านขายอาหารสัตว์ได้ง่าย	1.05	0.39	น้อย
สามารถจัดซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์ตามร้านขายวัตถุดิบได้ง่าย	1.05	0.39	น้อย
สามารถจัดซื้อฟาร์มิกซ์ได้ง่าย	1.05	0.39	น้อย
มีการแข่งขันกันในตลาดอาหารไก่เนื้อ	1.05	0.39	น้อย
หน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนเกี่ยวกับราคาอาหารไก่	1.08	0.52	น้อย

2.6 ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (96.94%) มีความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย รองลงมา มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.10 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อยหรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกน้อย (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 32 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือด้านยาและเวชภัณฑ์ในเรื่อง คำแนะนำทางวิชาการในการเลือกใช้ยาและเวชภัณฑ์ คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์ วิธีการใช้ยาและเวชภัณฑ์ ความเหมาะสมของราคาและเวชภัณฑ์ ชนิดของยาและเวชภัณฑ์ที่หลากหลาย ความสะดวกในการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ และการบริการของสถานที่จำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ อยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.15, 1.14, 1.13, 1.11, 1.10, 1.05 และ 1.05 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 1.65$, Prob. 0.197) หมายความว่า ฟาร์มไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต้องการความช่วยเหลือด้านยาและเวชภัณฑ์อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.16) (ตารางที่ 26)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการด้านปัจจัยการผลิต ด้านโรงเรือน อุปกรณ์ พันธุ์ไก่ อาหารไก่ ยาและเวชภัณฑ์อยู่ในระดับน้อย เหมือนกัน มีเพียงด้านพื้นที่เท่านั้นที่ฟาร์มขนาดเล็กมีความต้องการสูงกว่าฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ส่วนใหญ่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท ซึ่งบริษัทจะเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตไก่เนื้อ ทั้งอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ พันธุ์ไก่ อาหารไก่ ยาและเวชภัณฑ์ให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีความต้องการปัจจัยที่กล่าวข้างต้นอยู่ในระดับน้อย และไม่มี ความแตกต่างกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีปัจจัยการผลิตอยู่ 2 ด้าน ที่ฟาร์มขนาดเล็กต้องการความช่วยเหลือ คือ ด้านโรงเรือน และพื้นที่ฟาร์ม เนื่องจากปัจจัยทั้งสองด้านข้างต้นเกษตรกรต้องเป็นผู้จัดหาจัดสร้างขึ้นเอง ภายในมาตรฐานที่บริษัทกำหนด เกษตรกรจะต้องมีเงินทุนเริ่มแรกสำหรับลงทุนด้านโรงเรือน และพื้นที่ฟาร์ม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลข้างต้นที่ระบุว่า ฟาร์มขนาดเล็กต้องการความช่วยเหลือด้านเงินทุนมากกว่าความขนาดใหญ่ และสอดคล้องกับ สมชัย จอมศรี (2543: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า ปัญหาในการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรคือ ต้นทุนในการสร้างโรงเรือนสูง แต่เกษตรกรมีแรงจูงใจจากผลตอบแทนที่จะได้รับจากการเลี้ยงไก่แบบสัญญาผูกพันใน

ลักษณะรับจ้าง จึงทำให้เกษตรกรต้องการมีโรงเรือน และพื้นที่สร้างฟาร์ม เพื่อที่จะสามารถเข้าร่วมทำสัญญาเลี้ยงไก่กับบริษัทได้

ตารางที่ 32 ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ความเหมาะสมของราคาขายและเวชภัณฑ์	1.11	0.63	น้อย
คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์	1.14	0.67	น้อย
มีชนิดของยาและเวชภัณฑ์ให้เลือกใช้	1.10	0.55	น้อย
หาซื้อยาและเวชภัณฑ์ได้ง่ายและสะดวกกว่าปัจจุบัน	1.05	0.39	น้อย
วิธีการใช้ยาและเวชภัณฑ์	1.13	0.60	น้อย
การให้บริการของแหล่งขายวัคซีน	1.05	0.39	น้อย
คำแนะนำทางวิชาการในการเลือกใช้ยาและเวชภัณฑ์	1.15	0.65	น้อย

3. ความต้องการด้านแรงงาน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.31 มีความต้องการด้านแรงงานในฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในระดับน้อย รองลงมามีความต้องการด้านแรงงานในระดับปานกลาง และระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 8.40 และ 2.29 ตามลำดับ ความต้องการด้านแรงงานมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.35 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความต้องการด้านแรงงานอยู่ในระดับน้อย หรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกน้อย (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 33 พบว่า เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านแรงงานในเรื่อง ความรู้ความชำนาญของแรงงานในการทำวัคซีน ความรับผิดชอบของแรงงาน แรงงานที่อยู่ประจำฟาร์ม อัตราค่าจ้างแรงงาน แรงงานภายในครอบครัว แรงงานในท้องถิ่น แรงงานที่ทำงานไป-กลับ แรงงานต่างด้าว และการจัดหาแรงงาน อยู่ในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.03, 1.44, 1.39, 1.31, 1.30, 1.26, 1.20, 1.12 และ 1.08 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความต้องการด้านแรงงานของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 17.60$, Prob. 0.000) หมายความว่า มี

ฟาร์มไก่เนื้ออย่างน้อย 1 ขนาด ต้องการความช่วยเหลือด้านแรงงานแตกต่างจากฟาร์มขนาดอื่น ๆ ซึ่งจากการหาความแตกต่างของ 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 1.91) ต้องการความช่วยเหลือด้านแรงงานมากกว่าฟาร์มขนาดกลาง และขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 1.37 และ 1.20) ส่วนฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลางต้องการความช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 26) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฟาร์มขนาดใหญ่ต้องการใช้แรงงานจำนวนมากโดยเฉพาะแรงงานที่มีความรู้ความชำนาญ (เช่น ทำวัคซีน) ซึ่งหน่วยงานภาครัฐอาจต้องเข้าไปจัดอบรมเพิ่มความรู้ให้กับแรงงานกลุ่มนี้ให้เพิ่มมากขึ้น

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่มีความต้องการแรงงานมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก และขนาดกลาง ทั้งนี้เพราะฟาร์มขนาดใหญ่ต้องใช้แรงงานจำนวนมาก แรงงานในครัวเรือนอย่างเดียวยังไม่เพียงพอสำหรับดูแลจัดการฟาร์มได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้น และรัชชัย สุภคินธุ์ (2538: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า ฟาร์มขนาดเล็กที่มีไก่เนื้อน้อยกว่า 5,000 ตัว แรงงานที่ใช้ในการทำฟาร์มส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครอบครัว โดยใช้แรงงานจ้างน้อยมาก ส่งผลให้ความต้องการแรงงานอยู่ในระดับน้อยด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 33 ความต้องการเกี่ยวกับแรงงานของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการเกี่ยวกับแรงงาน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
การใช้แรงงานภายในครอบครัว	1.30	0.93	น้อย
แรงงานที่มีความรู้และความชำนาญ เช่น การทำวัคซีน	2.03	1.17	น้อย
แรงงานจ้างที่อยู่ประจำฟาร์ม	1.39	0.93	น้อย
แรงงานจ้างที่ทำงานไป-กลับ	1.20	0.64	น้อย
แรงงานที่มีความรับผิดชอบงานสูง	1.44	0.96	น้อย
แรงงานหาง่าย	1.12	0.48	น้อย
อัตราค่าจ้างแรงงาน	1.31	0.71	น้อย
จำนวนแรงงานในท้องถิ่น	1.26	0.72	น้อย
แรงงานต่างด้าว	1.08	0.39	น้อย

4. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (93.89%) ระบุว่ามีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 6.11 เท่านั้นที่ระบุว่ามีความต้องการระดับปานกลาง ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.25 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับน้อย หรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกน้อย (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในตารางที่ 34 พบว่า เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพในเรื่อง การตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ คำแนะนำทางวิชาการในการให้แสงสว่าง การตรวจเยี่ยมของพนักงานบริษัท คำแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับปัญหาการจัดการฟาร์ม คำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ คำแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับปัญหาการสุขภาพ คำแนะนำวิชาการในโปรแกรมการทำวัคซีน คำแนะนำทางวิชาการในการให้อาหารไก่เนื้อ และคำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและกำจัดศัตรูไก่เนื้อ (เช่น แมลงวัน นก หนู งู แมว) อยู่ในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.44, 1.35, 1.32, 1.30, 1.29, 1.28, 1.18, 1.18 และ 1.09 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 2.05$, Prob. 0.132) หมายความว่า ฟาร์มไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (คะแนนเฉลี่ย 1.10 - 1.32) เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มว่าฟาร์มขนาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.10) จะต้องการความช่วยเหลือด้านการจัดการและสุขภาพมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 1.32) ดังตารางที่ 26

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ฟาร์มไก่เนื้อขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับน้อย แต่ก็มีแนวโน้มว่าฟาร์มขนาดเล็กจะมีความต้องการมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่เป็นเจ้าของฟาร์มขนาดเล็ก ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการฟาร์มที่ดีพอ จึงต้องการความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพนักงานบริษัทค่อนข้างมาก อีกประการหนึ่งคือพื้นฐานการศึกษาของเกษตรกรส่วนใหญ่จะจบชั้นประถมศึกษาตอนต้น อาจจะก้าวตามเทคโนโลยี หรือข่าวสารไม่ทัน อันจะส่งผลให้การผลิตไม่ได้มาตรฐานตามที่บริษัทตั้งเกณฑ์ไว้ เกษตรกรรายเล็กส่วนใหญ่จึงต้องการความช่วยเหลือด้านจัดการฟาร์ม สอดคล้องกับ สายันต์ เทวัน (2539: บทคัดย่อ) เกษตรกรที่ทำ

สัญญาผูกพันกับบริษัทจะได้รับความช่วยเหลือด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตไก่เนื้อ การให้อาหาร การจัดการฟาร์ม และการสุขาภิบาลต่าง ๆ เพื่อให้การผลิตไก่เนื้อเป็นไปตามมาตรฐานของบริษัท

ตารางที่ 34 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาล	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
คำแนะนำทางวิชาการในการจัดการฟาร์มไก่เนื้อ			
ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ	1.30	0.73	น้อย
ปัญหาเกี่ยวกับการสุขาภิบาล	1.28	0.72	น้อย
คำแนะนำทางวิชาการในโปรแกรมและวิธีทำวัคซีน	1.18	0.53	น้อย
คำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	1.29	0.78	น้อย
คำแนะนำทางวิชาการในการให้แสงสว่าง	1.35	0.89	น้อย
คำแนะนำทางวิชาการในการให้อาหารไก่เนื้อ	1.18	0.57	น้อย
คำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและกำจัดศัตรูไก่เนื้อ	1.09	0.34	น้อย
คำแนะนำทางวิชาการในการทำความสะอาดโรงเรือน	1.11	0.33	น้อย
การตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	1.44	0.90	น้อย
การตรวจเยี่ยมของพนักงานจากบริษัท	1.32	0.84	น้อย

ความต้องการด้านการตลาด

ความต้องการเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเกือบทั้งหมด (97.71%) มีความต้องการเกี่ยวกับราคาไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีความต้องการระดับปานกลาง และระดับมาก ร้อยละ 1.53 และ 0.76 ตามลำดับ ความต้องการเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.07 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความต้องการเกี่ยวกับราคาไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย

หรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกน้อย (ตารางที่ 35) เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 36 พบว่า เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับราคาไถ่เนื้อในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาไถ่เนื้อ และความสม่ำเสมอของราคาไถ่เนื้อตลอดทั้งปี ในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.09 และ 1.05 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความต้องการปัญหาเกี่ยวกับราคาไถ่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 0.95$, Prob. 0.388) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับราคาไถ่เนื้อ (ค่าเฉลี่ย 1.00-1.11) อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (ตารางที่ 37)

3. ความต้องการด้านการตลาด

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่ (99.24%) มีความต้องการด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 0.76 เท่านั้นที่ระบุว่ามีความต้องการด้านการตลาดในระดับปานกลาง ความต้องการด้านการตลาดมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.02 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความต้องการด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อย หรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกน้อย (ตารางที่ 35) เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 36 พบว่า เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาดในเรื่อง การจัดหาตลาดไถ่เนื้อที่แน่นอน การรองรับของตลาดภายในและภายนอก และการตลาดที่ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ในระดับน้อยเหมือนกัน ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.03, 1.03 และ 1.00 ตามลำดับ

ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการด้านการตลาดของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 0.29$, Prob. 0.752) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.03) อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับความต้องการด้านการตลาด

ความต้องการ ด้านการตลาด	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย	SD
	น้อย		ปานกลาง		มาก			
	ราย	%	ราย	%	ราย	%		
เกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ	128	97.71	2	1.53	1	0.76	1.07	0.43
การตลาด	130	99.24	1	0.76	0	0.00	1.02	0.23
ความต้องการระดับน้อย		ค่าคะแนนเฉลี่ย		1.00 - 2.33				
ความต้องการระดับปานกลาง		ค่าคะแนนเฉลี่ย		2.34 - 3.67				
ความต้องการระดับมาก		ค่าคะแนนเฉลี่ย		3.68 - 5.00				

ตารางที่ 36 ความต้องการด้านการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการด้านการตลาด	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับปัญหา
ความต้องการเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ			
เกษตรกรรวมตัวเพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาไก่เนื้อ	1.09	0.55	น้อย
ราคาไก่เนื้อมีความสม่ำเสมอตลอดทั้งปี	1.05	0.39	น้อย
ความต้องการเกี่ยวกับตลาดไก่เนื้อ			
ตลาดที่ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง	1.00	-	น้อย
มีตลาดภายในและภายนอกท้องถิ่นรองรับไก่เนื้อทุกฤดูกาล	1.03	0.35	น้อย
รัฐบาลจัดหาตลาดไก่เนื้อที่แน่นอนให้แก่เกษตรกร	1.03	0.35	น้อย

ตารางที่ 37 เปรียบเทียบระดับความต้องการด้านการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ

ความต้องการด้านการตลาด	ค่าเฉลี่ยตามขนาดฟาร์ม			F-value	Prob.
	เล็ก	กลาง	ใหญ่		
เกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ	1.11	1.00	1.00	0.95 ^{ns}	0.388
การตลาด	1.03	1.00	1.00	0.29 ^{ns}	0.752

หมายเหตุ: ระดับความต้องการด้านการผลิตของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สรุปความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิตและการตลาด

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (93.89%) มีความต้องการด้านการผลิตอยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.72 แสดงว่ามีความต้องการอยู่ในระดับน้อยหรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการด้านการตลาดที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (99.24%) ระบุว่ามีความต้องการด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.04 (ตารางที่ 38)

และจากการเปรียบเทียบระดับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดต่าง ๆ พบว่า ความต้องการด้านการผลิตมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 7.86$, Prob. 0.001) หมายความว่า มีฟาร์มไก่เนื้ออย่างน้อย 1 ขนาด ที่มีความต้องการด้านการผลิตไก่เนื้อแตกต่างจากฟาร์มขนาดอื่น ๆ ซึ่งจากการทดสอบความแตกต่างแบบ 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 1.84) มีความต้องการแตกต่างกับฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 1.55) และฟาร์มขนาดกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.52) ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่และกลางไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนความต้องการด้านการตลาด พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 0.74$, Prob. 0.478) หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต้องการด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.00-1.07) อยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน (ตารางที่ 39)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีความต้องการด้านการผลิตและการตลาดอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรกรส่วนใหญ่เลี้ยงไก่เนื้อแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัทในลักษณะรับจ้างเลี้ยง ซึ่งการเลี้ยงลักษณะดังกล่าว เกษตรกรจะรับผิดชอบเพียงการเลี้ยงไก่ให้ตรงตามเงื่อนไขที่บริษัทกำหนดเกณฑ์ไว้ ส่วนปัจจัยการผลิตและการจัดการสุขาภิบาลต่างๆ บริษัทจะเป็นดูแลจัดการทั้งหมด เกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่มีปัญหาทั้งด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ สายันต์ เทวัน (2539: บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า การเลี้ยงไก่ประเภทยังมีสัญญาผูกพัน เกษตรกรเปรียบเสมือนแรงงานรับจ้าง เพราะบริษัทเป็นผู้ลงทุนทุกอย่าง เกษตรกรเพียงทำหน้าที่ตามคำสั่งของบริษัทเท่านั้น

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำแนกตามระดับความต้องการ

ความต้องการ	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย	SD
	น้อย		ปานกลาง		มาก			
	ราย	%	ราย	%	ราย	%		
ด้านการผลิต	123	93.89	8	6.11	0	0.00	1.72	0.45
ด้านการตลาด	130	99.24	1	0.76	0	0.00	1.04	0.32

ตารางที่ 39 เปรียบเทียบระดับความต้องการของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ยตามขนาดฟาร์ม			F-value	Prob.
	เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ด้านการผลิต	1.84 ^a	1.52 ^b	1.55 ^b	7.86 **	0.001
ด้านการตลาด	1.07	1.00	1.00	0.74 ^{ns}	0.478

หมายเหตุ: อักษรที่อยู่ในแถวเดียวกันแตกต่างกันแสดงถึงระดับค่าคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATIONS AND RECOMMENDATIONS)

การวิจัยเรื่อง “ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ 2) ระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิต และการตลาดไก่เนื้อ และ 3) ความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ โดยผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 131 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว ข้อมูลที่ได้นำมาถอดรหัส และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC) และสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

(Summary)

ข้อมูลส่วนบุคคลและลักษณะการเลี้ยงไก่

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่ (72.52%) เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42.42 ปี สูงสุด 72 ปี และต่ำสุด 23 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36—45 ปี (41.98%) มากกว่าครึ่ง (51.91%) จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นหรือ ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีเพียงส่วนน้อย (8.40%) เท่านั้นที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเกือบทั้งหมด (95.42%) มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง มีเพียงร้อยละ 3.82 ที่เช่าพื้นที่ทำฟาร์มเลี้ยงไก่ทั้งหมด โดยมีขนาดพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงไก่เฉลี่ย 11.50 ไร่ พื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ และสูงสุด 48 ไร่ ส่วนใหญ่ (33.59%) มีพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงไก่อะหว่าง 6 - 10 ไร่ มีประสบการณ์เลี้ยงไก่เนื้อเฉลี่ย 3.86 ปี ต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 9 ปี ส่วนใหญ่ (35.88%) มีประสบการณ์เลี้ยงไก่เนื้อระหว่าง 3 - 4 ปี รองลงมา มีประสบการณ์ 5 - 6 ปี (34.35%)

ลักษณะการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรเกือบทั้งหมด (94.66%) เป็นการรับจ้างเลี้ยงกับบริษัท โดยเกษตรกรเกือบครึ่ง (49.62%) เป็นสมาชิกบริษัทเบทาโกร รองลงมาเป็นสมาชิกบริษัทสนิกฟูด (28.24%) และบริษัทสหฟาร์ม (22.14%) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างเลี้ยงไก่ให้กับบริษัทผู้ผลิตไก่รายใหญ่ในลักษณะของ contract farming ซึ่งเป็นลักษณะการเลี้ยงที่นิยมในปัจจุบันเพราะไม่มีความเสี่ยงจากระบบตลาดและไม่ต้องกลัวว่าจะไม่มีตลาดมารองรับสินค้าที่ผลิต ในส่วนของปริมาณการเลี้ยงไก่ เกษตรกรเลี้ยงไก่เฉลี่ย 6,048.24 ตัว/รุ่น ต่ำสุด 2,500 ตัว และสูงสุด 40,000 ตัว มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5,277.81 แสดงว่าจำนวนไก่ที่เกษตรกรเลี้ยงมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยเกษตรกรมากกว่าครึ่ง (63.36%) จัดอยู่ในกลุ่มของฟาร์มขนาดเล็ก คือมีจำนวนไก่ที่เลี้ยงต่อรุ่นต่ำกว่า 5,000 ตัว รองลงมาเป็นฟาร์มขนาดกลาง (21.37%) มีจำนวนไก่ที่เลี้ยงต่อรุ่น 5,000 - 9,999 ตัว และฟาร์มขนาดใหญ่ (15.27%) ที่เลี้ยงไ้มากกว่า 10,000 ตัวขึ้นไป ระยะเวลาการเลี้ยงไก่เนื้อเกษตรกรใช้เวลาเลี้ยงไก่แต่ละรุ่นเฉลี่ย 45.31 วัน ต่ำสุด 30 วัน และสูงสุด 54 วัน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.15 แสดงว่าใช้เวลาเลี้ยงไก่ต่อรุ่นประมาณ 42 - 48 วัน ซึ่งเกษตรกรมากกว่าครึ่ง (54.96%) ใช้เวลาเลี้ยงไก่ 45 วัน/รุ่น และสามารถเลี้ยงไก่เนื้อได้เฉลี่ย 5.41 รุ่น/ปี ต่ำสุด 3 รุ่น/ปี สูงสุด 6 รุ่น/ปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 ในส่วนของโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อเกษตรกรส่วนใหญ่ (86.62%) มีโรงเรือนเลี้ยงไก่ 1 โรง พื้นที่เลี้ยงไก่เฉลี่ย 548.50 ตร.ม. สูงสุด 1,700 ตร.ม. และต่ำสุด 280 ตร.ม. มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 300.76 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ (77.86%) จะมีพื้นที่เลี้ยงไก่ไม่เกิน 720 ตร.ม.

แหล่งเงินทุน เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (60.31%) กู้เงินมาลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อทั้งหมด รองลงมาเป็น การเลี้ยงไก่ที่ใช้เงินทุนของตนเองบางส่วนร่วมกับการกู้เงินจากแหล่งเงินทุน (24.43%) มีเพียงส่วนน้อยที่เลี้ยงไก่เนื้อ โดยใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด (15.27%) ซึ่งการเลี้ยงไก่แต่ละรุ่นเกษตรกรจะมีรายได้เฉลี่ย 42,442.75 บาท/รุ่น ต่ำสุด 10,000 บาท/รุ่น และสูงสุด 400,000 บาท/รุ่น โดยส่วนใหญ่ (56.49%) เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงไก่เนื้อต่ำกว่า 25,000 บาท/รุ่น แต่ก็มีเกษตรกรบางส่วน (7.63%) ที่ระบุว่ามีรายได้จากการเลี้ยงไก่เนื้อมากกว่า 100,000 บาท/รุ่น ซึ่งก็น่าจะเป็นเกษตรกรรายใหม่ที่มีปริมาณการเลี้ยงค่อนข้างมากนั่นเอง สำหรับรายได้จากการเลี้ยงไก่สุทธิต่อปี พบว่า เกษตรกรจะมีรายได้สุทธิเฉลี่ย 228,977.10 บาท/ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 276,625.95 แสดงว่าให้เห็นว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีรายได้แตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งรายได้สุทธิต่ำสุดมีเพียง 45,000 บาท/ปี ในขณะที่รายได้สุทธิสูงสุดมีถึง 2,400,000 บาท/ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ (75.57%) มีรายได้สุทธิไม่เกิน 250,000 บาท/ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะใน

อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังมีขนาดฟาร์มที่ค่อนข้างหลากหลายทั้งผู้เลี้ยงขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่ (89.31%) มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ตั้งแต่ 5 ครั้ง/ปีขึ้นไป มีเพียงส่วนน้อย (10.69%) ที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ต่ำกว่า 5 ครั้งต่อปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเลี้ยงไก่เนื้อมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ได้รับการคิดค้นปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกษตรกรต้องมีการติดตามเป็นประจำ อีกสาเหตุหนึ่งน่าจะมาจากระบบการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่เป็นแบบรับจ้างเลี้ยง ทำให้บริษัทต้องส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้ามาติดต่อกับเกษตรกร เพื่อแนะนำและควบคุมดูแลการผลิตให้ตรงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนรุ่นที่เลี้ยงไก่ในแต่ละปี ในส่วนการเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมประชุมเฉลี่ยปีละ 2.61 ครั้ง ต่ำสุด 1 ครั้ง และสูงสุด 6 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ (80.92%) เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม ระหว่าง 1 - 3 ครั้ง/ปี

ปัญหาด้านการผลิต และการตลาดไก่เนื้อ

การศึกษาปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แบ่งปัญหาออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่เงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน การจัดการและสุขภาพ และ 2) ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ราคาไก่เนื้อ และตลาดไก่เนื้อ

ปัญหาด้านการผลิต

ประกอบด้วยปัญหาหลัก ๆ 4 ด้านด้วยกัน คือ ปัญหาเงินทุน ปัญหาปัจจัยการผลิต ปัญหาแรงงาน และปัญหาการจัดการและสุขภาพ โดยพบว่า

1. ปัญหาด้านเงินทุน เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง และมาก ในการดำเนินการสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ ด้านเงินทุนในการขยายฟาร์ม อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ แหล่งเงินกู้ และเงินทุนหมุนเวียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาเท่ากับ 3.33, 3.30, 3.11, 3.01 และ 2.88 ตามลำดับ และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน พบว่า ระดับปัญหาเงินทุนของฟาร์มขนาดต่างๆ ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต

ปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อ เกษตรกรมีปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อระดับน้อย หรือมีปัญหาแต่พอแก้ไขด้วยตนเองได้ ในเรื่องกระแสไฟฟ้าในพื้นที่จัดขังบ่อใน

ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.55) ส่วนการคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ขนาดพื้นที่น้อย แหล่งน้ำไม่พอและไม่เหมาะสม และการต่อต้านจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อม เกษตรกรระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.15, 1.58, 1.18 และ 1.17 ตามลำดับ จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 10.38$, Prob. 0.000) โดยฟาร์มไก่เนื้อขนาดเล็กมีความรุนแรงของปัญหาด้านพื้นที่มากกว่าฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่

ปัญหาด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อ เกษตรกรมีปัญหาด้านโรงเรือนในเรื่อง การวางผังโรงเรือนให้ถูกหลักวิชาการ ขนาดโรงเรือนที่เหมาะสม และลักษณะของโรงเรือนที่ถูกหลักวิชาการ อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ปัญหาอุปกรณ์เลี้ยงไก่ ผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ ในด้าน อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ในเรื่อง อุปกรณ์มีราคาแพง อุปกรณ์มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด และการหาซื้ออุปกรณ์ในท้องถิ่น อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อ ผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อในเรื่องราคาพันธุ์ไก่เนื้อ พันธุ์ไก่เนื้อมีคุณภาพและผลผลิตต่ำ และการจัดหาพันธุ์ไก่เนื้อ อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง จากการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แต่เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาพันธุ์ไก่เนื้อมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่

ปัญหาด้านอาหารไก่เนื้อ เกษตรกรมีปัญหายุ่งในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ทั้งในด้านของราคาอาหารไก่เนื้อ ความผันแปรของราคาอาหาร ขี้อื้อของอาหาร คุณภาพของอาหาร ชนิดของอาหารสำหรับเลี้ยงไก่ในระยะต่าง ๆ และการจัดซื้ออาหารและวัตถุดิบสำหรับผสมอาหารไก่เนื้อ จากการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านอาหารเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อ เกษตรกรมีปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อในเรื่อง ความรู้ในการใช้ยาและเวชภัณฑ์ ยาและเวชภัณฑ์มีราคาสูง คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด และการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในท้องถิ่น อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3. ปัญหาด้านแรงงาน เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาด้านแรงงานในเรื่อง ความรู้ ความชำนาญของแรงงาน ความรับผิดชอบของแรงงาน ค่าจ้างแรงงานสูง ขาดแคลนแรงงานท้องถิ่น ขาดแคลนแรงงานต่างด้าว และการเข้า-ออกของแรงงาน อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.52, 1.37, 1.34, 1.15, 1.04 และ 1.02 ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านแรงงานของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 18.25$, Prob. 0.000) ซึ่งจากการหาความแตกต่างของ 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 1.68) มีความรุนแรงของปัญหาแรงงานมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก และขนาดกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.12 และ 1.28) ส่วนฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลางมีความรุนแรงของปัญหาแรงงานไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาล เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลในเรื่อง การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ความรู้เกี่ยวกับการให้อาหารไก่เนื้อ การวินิจฉัยไก่ที่เป็นโรค โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน การเตรียมโรงเรือนก่อนนำไก่เข้า (เช่น การพ่นยาฆ่าเชื้อ, วัสดุรองพื้น) การเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไก่เข้าโรงเรือน (เช่น รางน้ำ รางอาหาร เป็นต้น) การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่เนื้อ (เช่น แมลงวัน นก หนู งู แมว ฯลฯ) และการกำจัดมูลไก่ อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.11, 1.09, 1.08, 1.06, 1.05, 1.05, 1.04 และ 1.02 ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แต่มีแนวโน้มว่า ฟาร์มขนาดใหญ่จะมีปัญหาด้านการจัดการและสุขาภิบาลรุนแรงมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก

ปัญหาด้านการตลาด

1. ปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อในเรื่องความเหมาะสมของราคาไก่เนื้อ การแข่งขันด้านราคาของเกษตรกร และการขึ้น-ลงของราคาในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.05, 1.04 และ 1.01 ตามลำดับ จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. ปัญหาด้านการตลาด เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดในเรื่องการขายส่ง การขายปลีก การขายให้โรงงานชำแหละ และการขายหน้าฟาร์ม และการขายมูลไก่ ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.04, 1.04, 1.04, 1.03 และ 1.01 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สรุปปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ (95.42%) มีปัญหาด้านการผลิตอยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 แสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยหรือมีปัญหาในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาด้านการตลาดที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (99.24%) ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.03 และจากการเปรียบเทียบระดับปัญหาการผลิตและการตลาดของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หมายความว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตและการตลาดอยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน แต่มีแนวโน้มว่าฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดเล็กจะมีความรุนแรงของปัญหามากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่

ความต้องการด้านการผลิต และการตลาด ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ

ความต้องการด้านการผลิต

ความต้องการด้านการผลิตไก่เนื้อประกอบด้วยความต้องการหลัก ๆ 4 ด้านด้วยกัน คือ ความต้องการด้านเงินทุน ความต้องการด้านปัจจัยการผลิต ความต้องการด้านแรงงาน และความต้องการด้านการจัดการและสุขภาพ จากการศึกษาผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า

1. ความต้องการด้านเงินทุน เกษตรกรมีความต้องการด้านเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง หรือระดับที่ต้องการความช่วยเหลือปานกลาง ในเรื่องเงินทุนสำหรับขยายฟาร์ม การสนับสนุนเงินทุนระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ แหล่งเงินกู้ที่เป็นธรรม แหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยเป็นธรรม และเงินทุนหมุนเวียน จากการเปรียบเทียบระดับความต้องการด้านเงินทุนของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 10.08$, Prob. 0.000) โดย พบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 3.35) มีความต้องการแตกต่างกับฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 2.07) และฟาร์มขนาดกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.33)

2. ความต้องการด้านปัจจัยการผลิต

ความต้องการด้านพื้นที่ฟาร์ม เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือด้านพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องระบบน้ำและการขยายพื้นที่ฟาร์ม คะแนนเฉลี่ย 3.50 และ 2.46 ในขณะที่มีความต้องการระดับน้อยในเรื่องการคมนาคมที่สะดวกกว่าปัจจุบัน บริการโทรศัพท์ และระบบไฟฟ้า คะแนนเฉลี่ย 2.27, 1.99 และ 1.21 ตามลำดับ จากการเปรียบเทียบตามขนาดของฟาร์ม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความ

เชื่อมั่น 95% ($F = 15.94$, Prob. 0.000) โดย ฟาร์มขนาดเล็กมีความต้องการแตกต่างจากฟาร์มขนาดใหญ่และกลาง

ความต้องการด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อ เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก ในเรื่องคำแนะนำทางวิชาการในการการวางแผนโรงเรือนให้ถูกหลักวิชาการ คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดจำนวนไก่เนื้อให้เหมาะสมกับพื้นที่ และคำแนะนำทางวิชาการในการใช้วัสดุก่อสร้างโรงเรือนที่เหมาะสม อยู่ในระดับน้อย จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แต่มีแนวโน้มว่าฟาร์มขนาดเล็กมีแนวโน้มต้องการความช่วยเหลือด้านโรงเรือนมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่

ความต้องการด้านอุปกรณ์เลี้ยงไก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือในเรื่องราคาของอุปกรณ์ที่เหมาะสม คุณภาพของอุปกรณ์ตามมาตรฐานที่กำหนด ยี่ห้ออุปกรณ์ที่หลากหลาย และความสะดวกในการหาซื้ออุปกรณ์ จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีแนวโน้มต้องการความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์เลี้ยงไก่มากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่

ความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์ไก่เนื้อ ในเรื่องความเหมาะสมของราคาไก่เนื้อ คุณภาพของพันธุ์ไก่เนื้อตามมาตรฐานสายพันธุ์ การสนับสนุนพันธุ์ไก่จากรัฐบาล ความหลากหลายของสายพันธุ์ไก่เนื้อ และความสะดวกในการจัดซื้อพันธุ์ไก่เนื้อ อยู่ในระดับน้อย เปรียบเทียบระดับความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ความต้องการด้านอาหารไก่เนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือด้านอาหารไก่เนื้อในเรื่อง คุณภาพของอาหารไก่เนื้อ ความเหมาะสมของราคาอาหารไก่เนื้อ การสนับสนุนด้านราคาอาหารไก่เนื้อจากหน่วยงานรัฐ การแข่งขันในตลาดอาหารไก่เนื้อ ความสะดวกในการหาซื้ออาหารไก่เนื้อ ความสะดวกในการจัดซื้อวัตถุดิบ และความสะดวกในการจัดการซื้อฟาร์มิกซ์ อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง จากการเปรียบเทียบระดับความต้องการด้านอาหารเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มว่า ฟาร์มขนาดเล็กจะต้องการความช่วยเหลือมากกว่าฟาร์มขนาดใหญ่

ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อ ในเรื่องคำแนะนำทางวิชาการในการเลือกใช้ยาและเวชภัณฑ์ คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์ วิธีการใช้ยาและเวชภัณฑ์ ความเหมาะสมของราคาและเวชภัณฑ์

ชนิดของยาและเวชภัณฑ์ที่หลากหลาย ความสะดวกในการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ และการบริการของสถานที่จำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3. ความต้องการด้านแรงงาน เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือด้านแรงงานในเรื่อง ความรู้ความชำนาญของแรงงานในการทำวัคซีน ความรับผิดชอบของแรงงานแรงงานที่อยู่ประจำฟาร์ม แรงงานที่ทำงานไป-กลับ แรงงานภายในครอบครัว แรงงานในท้องถิ่น แรงงานต่างด้าว และการจัดหาแรงงาน อยู่ในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.03, 1.44, 1.39, 1.31, 1.30, 1.26, 1.12 และ 1.08 ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความต้องการด้านแรงงานของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F=17.60$, Prob. 0.000) ซึ่งจากการหาความแตกต่างของ 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 1.91) ต้องการความช่วยเหลือด้านแรงงานมากกว่าฟาร์มขนาดกลาง และขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 1.37 และ 1.20) ส่วนฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลางต้องการความช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฟาร์มขนาดใหญ่ต้องการใช้แรงงานจำนวนมากโดยเฉพาะแรงงานที่มีความรู้ความชำนาญ (เช่น ทำวัคซีน) ซึ่งหน่วยงานภาครัฐอาจต้องเข้าไปจัดอบรมเพิ่มความรู้ให้กับแรงงานกลุ่มนี้ให้เพิ่มมากขึ้น

4. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาล เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลในเรื่อง การตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ คำแนะนำทางวิชาการในการให้แสงสว่าง การตรวจเยี่ยมของพนักงานบริษัท คำแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับปัญหาการจัดการฟาร์ม คำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ คำแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับปัญหาการสุขาภิบาล คำแนะนำวิชาการในโปรแกรมการทำวัคซีน คำแนะนำทางวิชาการในการให้อาหารไก่เนื้อ และคำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและกำจัดศัตรูไก่เนื้อ (เช่น แมลงวัน นก หนู งู แมว) อยู่ในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.44, 1.35, 1.32, 1.30, 1.29, 1.18, 1.18, 1.18 และ 1.09 ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลของฟาร์มไก่เนื้อขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แต่จากระดับคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มว่าฟาร์มขนาดใหญ่จะต้องการความช่วยเหลือด้านการจัดการและสุขาภิบาลมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก

ความต้องการด้านการตลาด

1. ความต้องการเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อในเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาไก่เนื้อ และความสม่ำเสมอของราคา

ไถ่เนื้อตลอดทั้งปี ในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.09 และ 1.05 ตามลำดับ จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความต้องการปัญหาเกี่ยวกับราคาไถ่เนื้อของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. ความต้องการด้านการตลาด เกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่เนื้อต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาดในเรื่อง การจัดหาตลาดไถ่เนื้อที่แน่นอน การรองรับของตลาดภายในและภายนอกประเทศ และการตลาดที่ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ในระดับน้อยเหมือนกัน ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.03, 1.03 และ 1.00 ตามลำดับ ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการด้านการตลาดของฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สรุปปัญหาความต้องการด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ (93.89%) มีปัญหาด้านการผลิตอยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.72 แสดงว่ามีความต้องการอยู่ในระดับน้อยหรือต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการด้านการตลาดที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (99.24%) ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.04 และจากการเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของฟาร์มเลี้ยงไถ่ขนาดต่าง ๆ พบว่า ความต้องการด้านการผลิตและการตลาดมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($F = 7.86$, Prob. 0.001) ซึ่งจากการทดสอบความแตกต่างแบบ 2 กลุ่ม โดยวิธี Scheffe พบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 1.84) มีความต้องการแตกต่างกับฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 1.55) และฟาร์มขนาดกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.52) ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่และกลางไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนความต้องการด้านการตลาด พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงว่า ฟาร์มเลี้ยงไถ่ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

(Recommendations)

จากผลการศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการสำหรับเกษตรกร เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบริษัทผู้ศัญญานำไปปฏิบัติดังนี้

เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันผลิตภัณฑ์เนื้อไถ่ของไทยที่ส่งออกไปยังตลาดสหภาพยุโรป (EU) ถูกมาตรการกีดกันทางการค้าในลักษณะของการตั้งเกณฑ์ความปลอดภัยจากการปน

เป็อนของยาปฏิชีวนะ หรือสารตกค้างในเนื้อไก่ โดยตั้งเกณฑ์ให้มีการตรวจสอบสินค้าที่ผลิตจากเนื้อไก่ของไทย 100% อีกทั้งยังกำหนดให้โรงเรือนที่ผลิตไก่ต้องได้มาตรฐานฟาร์มตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด โดยผู้เลี้ยงไก่อรายใดไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้ ก็งดใบอนุญาตซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้เลี้ยงไก่อรายย่อย ทั้งในส่วนที่เลี้ยงแบบมีสัญญา กับบริษัท และผู้เลี้ยงอิสระ ดังนั้นเกษตรกรจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น เพื่อให้สามารถเลี้ยงไก่เนื้อได้ต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า เกษตรกรควรหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการผลิตใหม่ ๆ และควรติดต่อประสานงานกับบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มากขึ้น ในส่วนของการปฏิบัติการด้านการผลิตผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปฏิบัติดังนี้

1. ลักษณะของฟาร์ม เนื้อที่ของฟาร์ม ต้องมีเนื้อที่ที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม โรงเรือน การจัดแบ่งพื้นที่ ต้องมีเนื้อที่กว้างขวางเพียงพอ สำหรับการจัดการก่อสร้างอาคาร โรงเรือนอย่างเป็นระเบียบ สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน และไม่หนาแน่นจนไม่สามารถจัดการด้านการผลิตสัตว์ การควบคุมโรคสัตว์ สุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน และการรักษาสิ่งแวดล้อมได้ตามหลักวิชาการ ฟาร์มจะต้องมีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วน โดยมีผังแสดงการจัดวางที่แน่นอน

2. ถนนภายในฟาร์ม ต้องใช้วัสดุคงทน มีสภาพและความกว้างเหมาะสม สะดวกในการขนส่งลำเลียงอุปกรณ์ อาหารสัตว์ รวมทั้งผลผลิตเข้า-ออก จากภายในและภายนอกฟาร์ม บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงาน อยู่ในบริเวณอาศัยโดยเฉพาะ ไม่มีการเข้าอยู่อาศัยในบริเวณโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ บ้านพักต้องอยู่ในสภาพแข็งแรงสะอาด เป็นระเบียบ ไม่สกปรกกรุงรัง มีปริมาณเพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่ ต้องแยกห่างจากบริเวณเลี้ยงสัตว์พอสมควร รั้วรอบ มีรั้วกันแบ่งแยกจาก บริเวณเลี้ยงสัตว์ตามที่กำหนดอย่างชัดเจน

3. การจัดการฟาร์ม เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการจัดการโรงเรือน โรงเรือนและที่ให้อาหารต้องสะอาดและแห้ง ต้องสะดวกในการปฏิบัติงาน ต้องดูแลซ่อมแซมโรงเรือนให้มีความปลอดภัยต่อไก่และผู้ปฏิบัติงาน มีการทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ตามความเหมาะสม มีการจัดการโรงเรือน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนนำไก่เข้าเลี้ยง

4. การจัดทำคู่มือฟาร์ม ผู้ประกอบการฟาร์มต้องมีคู่มือการจัดการฟาร์ม แสดงให้เห็นระบบการเลี้ยง การจัดการฟาร์ม ระบบบันทึกข้อมูล การป้องกันและควบคุมโรค การดูแลสุขภาพสัตว์และสุขอนามัยในฟาร์ม ระบบการบันทึกข้อมูล ฟาร์มจะต้องมีระบบการบันทึกข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารฟาร์ม ได้แก่ บุคลากร แรงงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิต ได้แก่ ข้อมูลตัวสัตว์ ข้อมูลสุขภาพสัตว์ ข้อมูลการผลิต และข้อมูลผลผลิต

5. การจัดการด้านอาหารสัตว์ ต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพอาหารสัตว์ แหล่งที่มาของอาหารสัตว์ ในกรณีซื้ออาหารสัตว์ ต้องซื้อจากผู้ที่ได้รับใบอนุญาตตาม พรบ. ควบคุม

คุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๒๕ และในกรณีผสมอาหารสัตว์ ต้องมีคุณภาพอาหารสัตว์เป็นไปตามที่กำหนดตาม พรบ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๒๕ การบรรจุภาชนะบรรจุและการขนส่ง ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ควรสะอาด ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพืช ปุ๋ย หรือวัตถุอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ สะอาด แข็ง กันความชื้นได้ ไม่มีสารที่จะปนเปื้อนกับอาหารสัตว์ ถ้าถูกเคลือบด้วยสารอื่น สารดังกล่าวต้องไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์

5.1 การตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ควรมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์อย่างง่าย นอกจากนี้ต้องสุ่มตัวอย่างอาหารสัตว์ ส่งห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์ คุณภาพและสารตกค้างเป็นประจำ และเก็บบันทึกผลการตรวจวิเคราะห์ไว้ให้ตรวจสอบได้

5.2 การเก็บรักษาอาหารสัตว์ ควรมีสถานที่เก็บอาหารสัตว์แยกต่างหาก กรณีมีวัตถุดิบเป็นวิตามิน ควรเก็บไว้ในห้องปรับอากาศ ห้องเก็บอาหารสัตว์ต้องสามารถรักษาสภาพของอาหารสัตว์ไม่ให้เปลี่ยนแปลง สะอาด แห้ง ปลอดภัยจากแมลงและสัตว์ต่าง ๆ ควรมีแผงไม้รองด้านล่าง ของภาชนะบรรจุอาหารสัตว์

6. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ฟาร์มจะต้องมีระบบเฝ้าระวัง ควบคุมและป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รวมถึง โปรแกรมการทำวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ การมีโปรแกรมทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า และออกจากฟาร์ม การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม การควบคุมโรคให้สงบโดยเร็ว และไม่ให้แพร่ระบาดจากฟาร์ม การบำบัดโรค ต้องปฏิบัติตาม พรบ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรคสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๕ การใช้ยาสำหรับสัตว์ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์ (มอก. ๙๐๐๑-๒๕๔๐) ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งในมาตรฐานฟาร์มใหม่ที่กรมปศุสัตว์กำหนดขึ้น ดังนั้นถ้าเกษตรกรได้มีการปฏิบัติอยู่แล้ว การเข้มงวดต่อการปฏิบัติก็จะทำให้ฟาร์มของเกษตรกรสามารถอยู่ในธุรกิจนี้ได้ในระยะยาว

บรรณานุกรม
(Bibliography)

กรมปศุสัตว์. 2543. เอกสารบรรยายสรุปอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ประจำปี พ.ศ. 2543. เพชรบูรณ์:
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบูรณ์. (เอกสารอัดสำเนา)

กองบรรณาธิการ. 2537. ธรรมชาติของ ครัวเรือน ปัญหาไก่เนื้อยังไม่มีทางออกจากรัฐช่วยแก้ไข. **THE
PIG & POULTRY**. 1, 11 (มกราคม): 41-44.

_____. 2542ก. เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ส่งออก. นิตยสารสำหรับผู้ส่งออกและผู้บริหาร.
13, 297 (ปีกษัณห์หลัง ธันวาคม): 33-39.

_____. 2542ข. ไก่เนื้อยังเป็นที่พึ่งรายย่อยหากรู้จังหวะเลือกระบบที่เหมาะสม.
สัตว์เศรษฐกิจ. 16, 360 (ปีกษัณห์แรก ธันวาคม): 30-35.

_____. 2544ก. ไก่เนื้อ. ธุรกิจอาหารสัตว์. 18, 81 (พฤศจิกายน-ธันวาคม): 27-36.

_____. 2544ข. ระเบียบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย พ.ศ. 2542.
สาส์นไก่และการเกษตร. 49,10 (ตุลาคม): 53-57.

_____. 2544ค. สหฟาร์ม เจ้าพ่อส่งออกไก่เนื้อ. สัตว์เศรษฐกิจ. 18, 410 (ปีกษัณห์หลัง
กุมภาพันธ์): 32-36.

_____. 2544ง. เลี้ยงไก่ใหญ่ รายเจียบ ธุรกิจที่หลายคนมองข้าม. สัตว์เศรษฐกิจ. 19, 429
(ปีกษัณห์หลัง กุมภาพันธ์): 45-50.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2542. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรินทร์ เทศวานิช. 2526. เศรษฐศาสตร์สำหรับชาวบ้าน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (มปป.). พฤติกรรมในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพ.

ธนสิทธิ์ เหล่าประเสริฐ. 2544. ฟาร์มหลวงสุวรรณวาจกกสิกิจของ มก. แหล่งวิชาการของคนเลี้ยง
ไก่ที่กลางกรุง ตอนที่ 1. เทคโนโลยีชาวบ้าน. 13, 271 (ปีที่ 15 กันยายน): 95-97.

ธวัชชัย ศุภศิษฐ์. 2538. การยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงอิสระ จังหวัด
เชียงใหม่ และลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2531. บทบาทของสื่อมวลชนต่อการยอมรับวิทยาการแผนใหม่และ
ทัศนคติบางประการของเกษตรกรในเชียงใหม่. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมเผยแพร่
วิชาการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. 2535. ระเบียบวิธีวิจัยสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์.

ประทีพ รูปมงคล. 2533. ท้องถิ่นของเรา 1 จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: สำนักพิมพ์เผด็จการพิมพ์.

พวงเพชร วัชรอยู่. 2537. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภูไทย หนุรอด. 2542. สูตรสำเร็จเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อสไตร์โรสส์บริดเดอร์. สัตว์เศรษฐกิจ. 16,
366 (ปีที่ 1 เมษายน): 34.

ลิขิต เอียดแก้ว. มปป.. ธุรกิจไก่เนื้อ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ฐานเกษตรกรรม.

วาสนา จักรแก้ว. 2544. การผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ของผู้ผลิตรายย่อย จังหวัด
ลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.

ศรีไล หล้าราช. 2538. ปัญหาและความต้องการด้านการผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.

ศิริพันธ์ โมราถบ และ สมบูรณ์ เค่นวานิช. 2539. การพัฒนาปศุสัตว์ไทยจากกิ่งพุทธกาลถึงยุคโลกาภิวัตน์. ใน สมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย: กรุงเทพฯ: สมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย.

สกุลกาญจน์ นิยมพลอย. 2544. แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

สถิต วงศ์สุวรรณ. 2525. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: เจริญรัตน์การพิมพ์.

สมชัย จอมศรี. 2543. ความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา โดยบริษัทธุรกิจเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2535. สิ่งเร้าและแรงจูงใจ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาทั่วไป หน่วยที่ 1-7. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สาอันท เทวัน. 2539. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทอิสระกับมีสัญญาผูกพันในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบูรณ์. 2544. เอกสารรายชื่อเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออก จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: ฝ่ายสุขภาพสัตว์.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2536. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุวิทย์ รัตนชัย. 2539. การเลี้ยงไก่เนื้อ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัทเกษตรสยามจำกัด.

แสงจันทร์ ศรีประเสริฐ และ อภินันท์ จันตะนี. 2543. เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร:
พิทักษ์อักษร.

โสภณ จันทรสว. 2536. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในลักษณะที่มีสัญญาผูก
พันประเภทประกันราคา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
กรุงเทพฯ.

โสภา ชูพิกุลชัย. 2529. ความรู้เบื้องต้นทางด้านจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ศ.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. มปป.. หลักการทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ภาคที่ 1 . (พิมพ์ครั้งที่ 7).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พุทธอุปถัมภ์การพิมพ์.

Chua, A. L. 1984. **A Guide in Preparation of a Research Proposal**. Philippines: Department
of Agricultural Education, College of Agriculture, University of the Philippines at Los
Banos.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ
ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ใช้สอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัด

เพชรบูรณ์ เพื่อการศึกษา “ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาด
ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์
ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการผลิตสัตว์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อ

คำแนะนำในการกรอกข้อมูล

ทำเครื่องหมาย x ในช่องว่างที่ต้องการตอบและเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ

อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนถือเป็น 1 ปี)

3. วุฒิการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ

() 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ

() 2. ป.1 – ป.4

() 3. ป.5 - ป.7

() 4. ม.1 – ม.3

() 5. ม.4 – ม.6 หรือเทียบเท่า

() 6. ปว.ช.

() 7. ปว.ส.

() 8. ปริญญาตรี

() 9. สูงกว่าปริญญาตรี

4. สภาพการถือครองที่ดิน

- () 1. ที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด
- () 2. คนอื่นให้ทำเปล่า
- () 3. เช่าที่ดินทั้งหมด
- () 4. เช่าที่ดินบางส่วน

5. ขนาดพื้นที่ของฟาร์ม.....ไร่งาน

6. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ.....ปี

7. จำนวนไก่เนื้อที่เลี้ยงตัว/ครั้ง หรือต่อรุ่น

8. ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่เนื้อ.....วัน/รุ่น

9. จำนวนไก่เนื้อที่เลี้ยง.....ตัว/ปี

10. จำนวนโรงเรือน.....โรง

11. พื้นที่การเลี้ยง.....ตารางเมตร

12. การเลี้ยงไก่เนื้อของท่านจัดอยู่ในประเภทใด

- () 1. ประเภทเลี้ยงอิสระ
- () 2. ประเภทรับจ้างเลี้ยง
- () 3. ประเภทประกันราคา
- () 4. เลี้ยงแบบเปิดบัญชีเงินเชื่อ

13. ท่านใช้อาหารไก่เนื้อประเภทใด

- () 1. ซื้อสำเร็จรูป (โปรดระบุชื่ออาหารสำเร็จรูป).....

และระยะที่ใช้.....ระยะ

ระยะที่ 1 ใช้กับไก่อายุ.....วัน

ระยะที่ 2 ใช้กับไก่อายุ.....วัน

ระยะที่ 3 ใช้กับไก่อายุ.....วัน

- () 2. ซื้อวัตถุดิบมาผสมเอง

- () 3. ซื้อวัตถุดิบมาผสมเองบางส่วน (โปรดระบุวัตถุดิบที่ซื้อมาผสม).....

.....

.....

.....

14. แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงไก่เนื้อ

() 1. เป็นของตนเองทั้งหมด

() 2. กู้จากแหล่งเงินกู้ (โปรกระบุญ).....

() 3. เป็นของตนเองบางส่วนและกู้จากแหล่งเงินกู้ (โปรกระบุญ).....

15. รายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่เนื้อในแต่ละรุ่น.....บาท

16. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (2544) ท่านได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่
ปศุสัตว์เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เนื้อ เป็นจำนวนครั้ง

17. ในรอบปีที่ผ่านมา (2544) ท่านเคยเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการเลี้ยง
ไก่เนื้อ ประมาณครั้ง

18. รายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่เนื้อต่อปี (ประมาณ).....บาท

19. ท่านเป็นสมาชิกบริษัท กลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์การเกษตรหรือไม่

() 1. ไม่เป็น

() 2. เป็น (โปรกระบุญชื่อบริษัท/กลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านการผลิต และการตลาด ไก่เนื้อ

คำแนะนำในการกรอกข้อมูล

ให้ท่านระบุปัญหาของท่านว่าอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย x ทับตัวเลขที่แสดงขนาดของปัญหาของท่านในข้อนั้น ๆ มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5 = มีปัญหามากที่สุด หมายถึง แทบจะแก้ปัญหได้ด้วยตัวเองไม่ได้
 4 = มีปัญหามาก หมายถึง แก้ปัญหได้ด้วยตัวเองได้น้อย
 3 = มีปัญหาปานกลาง หมายถึง แก้ปัญหได้ด้วยตัวเองได้พอๆกับแก้ปัญหไม่ได้
 2 = มีปัญหาน้อย หมายถึง มีปัญหาแต่พอแก้ได้ด้วยตัวเองได้
 1 = ไม่มีปัญหา หมายถึง แก้ปัญหได้ด้วยตัวเองได้
 หากตอบว่าไม่มีปัญหาหรือมีปัญหามากที่สุดกรุณาให้เหตุผลด้วย

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี เหตุผล

ปัญหาด้านการผลิต

1. ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน

1.1 เงินทุนในการดำเนินการ

เช่น สร้างโรงเรือนและอุปกรณ์

ต่าง ๆ (5) (4) (3) (2) (1)

1.2 เงินทุนหมุนเวียน เช่น

ค่าอาหาร ค่าพันธุ์ไก่ (5) (4) (3) (2) (1)

ค่าแรงงาน (5) (4) (3) (2) (1)

1.3 แหล่งเงินกู้ เช่น

ธนาคารพาณิชย์, (5) (4) (3) (2) (1)

ธกส. ,สหกรณ์ (5) (4) (3) (2) (1)

1.4 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (5) (4) (3) (2) (1)

1.5 เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม (5) (4) (3) (2) (1)

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี เหตุผล
2. ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต					
2.1 ปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อ					
1) ขนาดของพื้นที่น้อย	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) ชุมชนต่อต้านเพราะว่า ทำให้สิ่งแวดล้อมเสีย เช่น อากาศและแหล่งน้ำ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) แหล่งน้ำไม่พอและ มีคุณภาพไม่เหมาะสม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4) กระแสไฟฟ้าขัดข้องบ่อย	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
5) การคมนาคม/ขนส่งไม่สะดวก	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.2 ปัญหาด้านโรงเรียน					
1) การวางแผนโรงเรียนที่ถูก หลักวิชาการ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) ขนาดของโรงเรียนที่เหมาะสม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) ลักษณะของโรงเรียนที่ถูก หลักวิชาการ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.3 ปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่					
1) อุปกรณ์มีราคาสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) อุปกรณ์มีคุณภาพต่ำกว่า มาตรฐานที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) หาซื้ออุปกรณ์ในท้องถิ่นได้ยาก	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.4 ปัญหาด้านพันธุ์ไก่เนื้อ					
1) พันธุ์ไก่เนื้อมีราคาสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) พันธุ์ไก่เนื้อไม่มีคุณภาพต่ำ และให้ผลผลิตต่ำ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) การจัดหาพันธุ์ไก่เนื้อมาเลี้ยง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี เหตุผล
2.5 ปัญหาด้านอาหารไก่เนื้อ					
1) อาหารไก่เนื้อมีราคาสูงและไม่คงที่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) อาหารไก่เนื้อมีราคาไม่คงที่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) อาหารไก่เนื้อมีน้อยขี้ห่อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4) คุณภาพของอาหารไก่เนื้อ ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
5) การจัดซื้ออาหารและวัตถุดิบ ที่ใช้ผสมอาหารไก่เนื้อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
6) ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่เนื้อแต่ละรุ่น	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.6 ปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่เนื้อ					
1) ยาและเวชภัณฑ์มีราคาสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์ ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) ความรู้ในการใช้ยาและเวชภัณฑ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4) การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ ในท้องถิ่น	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3. ปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน					
3.1 ขาดแคลนแรงงาน					
-แรงงานในท้องถิ่น	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
-แรงงานต่างด้าว	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.2 ค่าจ้างแรงงานสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.3 ความรู้และความชำนาญของแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.4 ความรับผิดชอบของแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.5 การเข้า-ออกของแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี เหตุผล
4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาล					
4.1 การเตรียมโรงเรือนก่อนนำไก่เข้า เช่น การพ่นยาฆ่าเชื้อ วัสดุรองพื้น	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.2 การเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไก่เข้าโรงเรือน เช่น รางน้ำรางอาหาร กก	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.3 โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.4 การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.5 การวินิจฉัยไก่ที่เป็นโรค	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.6. การทำลายไก่ตาย	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.7 ความรู้เกี่ยวกับการให้อาหารไก่เนื้อ เช่น สูตรอาหารและอัตราที่ให้	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.8 การกำจัดมูลไก่เนื้อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.9 การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่เนื้อ เช่น แมลงวัน นก หนู งู แมว	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ปัญหาด้านการตลาด					
1. ปัญหาเกี่ยวกับราคา					
1.1 ราคาไก่เนื้อขึ้น-ลงบ่อย	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1.2 ความเหมาะสมของราคาไก่เนื้อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1.3 การแข่งขันด้านราคา ระหว่างเกษตรกร	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2. ปัญหาด้านการตลาด					
2.1 ตลาดขายส่ง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.2 ตลาดขายปลีก	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.3 การขายหน้าฟาร์ม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.4 การขายให้กับโรงชำแหละ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.5 การขายมูลไก่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านการผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ

คำแนะนำในการกรอกข้อมูล

ให้ท่านระบุความต้องการของท่านว่าอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย x ทับตัวเลขที่แสดงขนาดของความต้องการของท่านในข้อนั้น ๆ มากที่สุด โดยพิจารณาในเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5 = ต้องการมากที่สุด หมายถึง ความต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกอย่างมาก คิดเป็นจำนวน 100%
- 4 = ต้องการมาก หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกค่อนข้างมาก คิดเป็นจำนวน 70%
- 3 = ต้องการปานกลาง หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกบ้าง คิดเป็นจำนวน 50%
- 2 = ต้องการน้อย หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกบ้างเล็กน้อย คิดเป็นจำนวน 25%
- 1 = ไม่ต้องการ หมายถึง ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกเลย

หากตอบว่าไม่ต้องการหรือต้องการมากที่สุด กรุณาให้เหตุผลด้วย

ปัญหา	ขนาดของปัญหา
	มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ไม่มี เหตุผล

ความต้องการด้านการผลิต

1. ความต้องการเกี่ยวกับเงินทุน

1.1 เงินทุนหมุนเวียน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
1.2 เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
1.3 แหล่งเงินกู้ที่เป็นธรรม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
1.4 แหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี เหตุผล
1.5 การสนับสนุนเงินทุนของรัฐบาลโดยให้ กู้ในระยะยาวแต่ดอกเบี้ยต่ำ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2. ความต้องการเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต					
2.1 ความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่เนื้อ					
1) การขยายพื้นที่ฟาร์มมากกว่าที่มีอยู่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) การคมนาคมที่สะดวกกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) สาธารณูปโภคที่ดีกว่าปัจจุบัน เช่น					
4) น้ำ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
5) ไฟฟ้า	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
6) โทรศัพท์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.2 ความต้องการด้านโรงเรือน					
1) คำแนะนำทางวิชาการ					
ในการวางแผนโครงสร้างโรงเรือน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) คำแนะนำทางวิชาการในการใช้					
วัสดุโรงเรือนที่เหมาะสม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดจำนวน					
ไก่เนื้อให้เหมาะสมต่อพื้นที่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.3 ความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่เนื้อ					
1) ราคาของอุปกรณ์มีราคาที่					
เหมาะสม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) คุณภาพของอุปกรณ์มีคุณภาพตาม					
มาตรฐานที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) แหล่งที่สามารถจัดซื้ออุปกรณ์					
ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4) อุปกรณ์มีหลายชนิด (ยี่ห้อ)					
ให้เลือกใช้	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี เหตุผล

2.4 ความต้องการด้านพันธุ์ไก่เนื้อ

- 1) ราคาพันธุ์ไก่เนื้อมีความเหมาะสม
กว่าปัจจุบัน (5) (4) (3) (2) (1)
- 2) คุณภาพของพันธุ์ไก่มีคุณภาพมาตรฐาน
ของสายพันธุ์ (5) (4) (3) (2) (1)
- 3) แหล่งซื้อพันธุ์ไก่เนื้อสามารถจัดซื้อ
ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน (5) (4) (3) (2) (1)
- 4) สายพันธุ์ไก่เนื้อมีหลายสายพันธุ์
ให้เลือกซื้อ (5) (4) (3) (2) (1)
- 5) หน่วยงานของรัฐบาลให้การสนับสนุน
พันธุ์ไก่เนื้อ (5) (4) (3) (2) (1)

2.5 ความต้องการด้านอาหารไก่เนื้อ

- 1) ความเหมาะสมของราคา
อาหารไก่เนื้อ (5) (4) (3) (2) (1)
- 2) คุณภาพของอาหารไก่เนื้อ (5) (4) (3) (2) (1)
- 3) สามารถจัดซื้ออาหารไก่เนื้อตามร้านขายอาหารสัตว์
ได้ง่าย (5) (4) (3) (2) (1)
- 4) สามารถจัดซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์ได้
ตามร้านขายวัตถุดิบได้ง่าย (5) (4) (3) (2) (1)
- 5) สามารถจัดซื้อพรีมิกซ์ได้ง่าย (5) (4) (3) (2) (1)
- 6) มีการแข่งขันกันในตลาด
อาหารไก่เนื้อ (5) (4) (3) (2) (1)
- 7) หน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนเกี่ยวกับ
ราคาอาหารไก่เนื้อ (5) (4) (3) (2) (1)

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี เหตุผล
2.6 ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์					
1) ความเหมาะสมของราคายาและเวชภัณฑ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2) คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3) มีชนิดของยาและเวชภัณฑ์ให้เลือกใช้	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4) หาซื้อยาและเวชภัณฑ์ได้ง่ายและสะดวกกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
5) วิธีการใช้ยาและเวชภัณฑ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
6) การให้บริการของแหล่งขายวัคซีน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
7) คำแนะนำทางวิชาการในการเลือกใช้ยาและเวชภัณฑ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3. ความต้องการเกี่ยวกับแรงงาน					
3.1 การใช้แรงงานภายในครอบครัว	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.2 แรงงานที่มีความรู้และความชำนาญ เช่น การทำวัคซีน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.3 แรงงานจ้างที่อยู่ประจำฟาร์ม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.4 แรงงานจ้างที่ทำงานไป-กลับ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.5 แรงงานที่มีความรับผิดชอบงานสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.6 แรงงานหาง่าย	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.7 อัตราค่าจ้างแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.8 จำนวนแรงงานในท้องถิ่น	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.9 แรงงานต่างด้าว	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี เหตุผล
4. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ					
4.1 คำแนะนำทางวิชาการในการจัดการฟาร์มไก่เนื้อ					
- ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
- ปัญหาเกี่ยวกับการสุขภาพ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.2 คำแนะนำทางวิชาการในโปรแกรมและวิธีทำวัคซีน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.3 คำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.4 คำแนะนำทางวิชาการในการให้แสงสว่าง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.5 คำแนะนำทางวิชาการในการให้อาหารไก่เนื้อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.6 คำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและกำจัดศัตรูไก่เนื้อ เช่น แมลงวันนก หนู งู แมว	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.7 คำแนะนำทางวิชาการในการทำความสะอาดโรงเรือน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.8 การตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4.9 การตรวจเยี่ยมของพนักงานจากบริษัท	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

ปัญหา	ขนาดของปัญหา				
	มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ไม่มี เหตุผล				
ความต้องการด้านการตลาด					
1. ความต้องการเกี่ยวกับราคาไก่เนื้อ					
1.1 เกษตรกรรวมตัวเพื่อ					
มีส่วนร่วมในการกำหนด					
ราคาไก่เนื้อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1.2 ราคาไก่เนื้อมีความสม่ำเสมอ					
ตลอดทั้งปี	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2. ความต้องการเกี่ยวกับตลาดไก่เนื้อ					
2.1 ตลาดที่ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.2 มีตลาดภายในและภายนอกท้องถิ่นรองรับ					
ไก่เนื้อทุกฤดูกาล	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.3 รัฐบาลจัดหาตลาดไก่เนื้อที่แน่นอน					
ให้แก่เกษตรกร	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

นางสาวทิพวรรณ ม่วงอ่ำ

เกิดเมื่อ

30 พฤศจิกายน 2519

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์

พ.ศ. 2542 ปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพิษณุโลก
จ.พิษณุโลก